

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Aleš Horvat

Analiza konflikta v Južni Osetiji leta 2008

Diplomsko delo

Ljubljana, 2009

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Aleš Horvat

Mentorica: doc. dr Maja Garb

Somentor: asist. dr. Klemen Grošelj

Analiza konflikta v Južni Osetiji leta 2008

Diplomsko delo

Ljubljana, 2009

Si vis pacem, para bellum

*Zahvaljujem se mami, sestri in Aniti za
vso izkazano podporo in spodbudo, ter
vsem prijateljem za lepa leta na študiju.*

ANALIZA KONFLIKTA V JUŽNI OSETIJI LETA 2008

Etnični konflikt oziroma prizadevanje za secesijo Južne Osetije od Gruzije ima dolgo zgodovino, vendar se je konflikt zaostрил šele po razpadu Sovjetske zveze. Od takrat smo bili priča večim zaostritvam vendar se konflikt, ki je veljal za »zamrznjenega«, kot večina konfliktov na Kavkazu, do avgusta 2008 ni razplamtel. Tokrat pa je eskaliral v pet dnevno vojno med Gruzijo in Rusijo. Ta kriza je bila majhna vojna vendar s težkimi posledicami za Gruzijo, Rusijo, kot tudi za preostali del mednarodne skupnosti, bila pa je prva vojna Evrope v 21. stoletju. Tako smo raziskali in predstavili vzroke za tovrstno eskalacijo in predstavili posledice le tega. Vzroke smo iskali na gruzijski strani v težnjah Gruzije po ozemeljski celovitosti. Ruski interes pa se je skrival v energetske politiki in seveda zavarovanju ruske interesne sfere, kateri čedalje bolj grozi širitev evroatlantskih integracij, predvsem priključitev Ukrajine in Gruzije v Nato. Vojna v Gruziji je kot je bilo moč pričakovati, pretresla tako regijo kakor tudi svetovno ureditev in opozorila, da svet, v katerem živimo, ni tako stabilen kot se nam je morda zdelo.

Ključne besede: Južna Osetija, Gruzija, Rusija, etnični konflikt, secesija

ANALYSIS OF THE CONFLICT IN SOUTH OSSETIA 2008

Ethnic conflict and efforts of secession South Ossetia from Georgia has a long history, but the conflict has worsened after the collapse of the Soviet Union. Since then we have witnessed several tightenings but the conflict, which was considered "frozen", as most of the conflicts in the Caucasus, hasn't flared up until August 2008. This time, however, it has escalated in five day war between Georgia and Russia. The crisis was a small war but with serious consequences for Georgia, Russia, as well as for the rest of the international community, it was the first war of Europe in the 21st century. We studied and presented reasons for this escalation and present the consequences of this. The causes we are looking at Georgia's side are to be found in the tendency for territorial integrity. Russian interest, however, was hiding in energy policy, and of course in security of Russian sphere of influence, which is increasingly threatened by expansion of Euro-Atlantic integration, particularly by the integration of Ukraine and Georgia into NATO. The war in Georgia has been a shock to the region as well to the world order and a warning that the world in which we live is not as stable as we might seem.

Key words: South Ossetia, Georgia, Russia, ethnic conflict, secession

KAZALO

1 UVOD	6
2 METODOLOŠKO-HIPOTETIČNI OKVIR.....	7
2.1 Opredelitev predmeta in cilja preučevanja.....	7
2.2 Raziskovalno vprašanje.....	7
2.3 Uporabljena metodologija	7
3 ZGODOVINSKO OZADJE.....	8
3.1 Širši zgodovinski vpogled v konflikt	8
3.2 Ožji zgodovinski vpogled v konflikt.....	9
4 KRONOLOGIJA KONFLIKTA.....	13
5 ANALIZA KONFLIKTA MED 02. 08. 2008 – 26. 08. 2008	16
5.1 Priprave konfrontiranih strani za oboroženi spopad	16
5.1.1 Gruzija.....	16
5.1.2 Rusija.....	18
5.2 Spopad.....	19
5.2.1 Mirovni sporazum in prekinitev sovražnosti.....	21
5.3 Posledice konflikta	23
5.3.1 Žrtve in razseljene osebe	24
5.3.2 Politične implikacije.....	24
5.4 Interesi strani v konfliktu	29
5.5 Klasifikacija spopada	31
6 SKLEP.....	33
7 LITERATURA.....	35
Priloga A: Geografsko–demografska predstavitev prostora spopada	39
Priloga B: Zemljevid Gruzije z označenima pokrajinama Južno Osetijo in Abhazijo.....	41
Priloga C: Potek vojne v Gruziji	42

1 UVOD

Motiv za nastanek tega diplomskega dela, sem našel v vsakodnevem spremljanju različnih kriz (vojn, oboroženih spopadov, naravnih nesreč, itd), ki so danes postale nepretrgana stalnica v mednarodnih odnosih. Tako sem spremljal tudi zaostritev krize, ki se je odvijala lansko poletje v Gruziji. Da lahko krize razumemo, jih moramo seveda najprej preučiti in s tem se bom ukvarjal v tem diplomskem delu: analiziral bom zaostritev krize v Južni Osetiji, ki se je avgusta 2008 sprevrgla v pet dnevni oborožen spopad med gruzijskimi in ruskimi oboroženimi silami.

Gruzija je južno-kavkaška država, ki je bila v zadnjem desetletju zaznamovana s procesom oblikovanja in utrditve nacionalne države. Svojo pot v samostojnost je našla šele po sedemdesetletni sovjetski oblasti, vendar je zaradi slabe pripravljenosti države na samostojnost kaj hitro zašla v krizo. Slaba pripravljenost političnih institucij, drastične poteze vladanja političnih elit, pomanjkanje gospodarskih virov, infrastrukture slab ustroj nacionalno varnostnega sistema, separatistične težnje dveh pokrajin, čedalje večji vpliv Zahoda in njegovega kapitala ter perspektiva Gruzijske oblasti glede evroatlantskih povezav so bili razlogi, da je Gruzija prešla s svojimi dejanji sredstva mirnega reševanja sporov, kar je privedlo do vojne z Rusijo, ter posega mednarodne skupnosti v reševanje tega konflikta.

Gruzijo skozi zgodovino in še danes močno zaznamuje ruska hegemonija in njen interes na tem območju, ter seveda nerešena ozemeljska vprašanja, ki temeljijo na kulturnih in jezikovnih razlikah. Po zadnjih volitvah, po revoluciji vrtnic, se je Gruzija usmerila zelo prozahodno, ter v kratkem med drugim pričakovala tudi članstvo v Natu. Rusija tega na svojem dvorišču seveda ni mogla mirno gledati, tako smo lahko to zaostritev pričakovali, le vedeli nismo v kolikšni meri se bo odrazila in ali se bo razširila tudi na celotno regijo, ki je tako ali tako zelo konfliktna, zaradi geostrateškega položaja, nacionalnih interesov, energetskih virov, tranzitnosti itd. Največji notranje varnostni problem predstavljata avtonomni pokrajini Abhazija in Južna Osetija, ki imata močne separatistične težnje. Ti regiji ne priznavata Gruzijske oblasti in spodbujata konfliktnost.

Južna Osetija je mednarodno nepriznana vendar *de facto* neodvisna republika znotraj Gruzije. Tako si prizadeva, da bi se dokončno tudi *de iure* postala neodvisna oziroma bi se priključila Ruski federaciji. Gruzija in njeni zahodni zavezniki pa na drugi strani vsekakor nasprotujejo odcepitvi Južne Osetije, kot tudi Abhazije, ter močno zagovarjajo Gruzijsko ozemeljsko celovitost. V tem okviru oziroma kontekstu je avgusta leta 2008 v Gruziji prišlo do vojne, ki

je imela velike posledice na razširitev krize v državi in zaostritev odnosov med Rusijo in Zahodom. V tem konfliktu pa je Rusija prvič po razpadu Sovjetske zveze poslala svoje oborožene sile, v takšnih okoliščinah, preko mednarodne meje. Prav tako pa je to prvi poskus Moskve, da bi spremenila meje, ki so nastale po razpadu Sovjetske zveze.

2 METODOLOŠKO-HIPOTETIČNI OKVIR

Metodološko-hipotetični okvir vsebuje glavne usmeritve pri obdelavi virov. S tem bom prišel do želenih raziskovalnih spoznanj. Ta del se nanaša zlasti na opredelitev predmeta in ciljev raziskave ter na hipoteze, ki bodo uporabljene kot povezovalni elementi.

2.1 Opredelitev predmeta in cilja preučevanja

Cilj diplomskega dela je z analizo konflikta v Južni Osetiji raziskati vzroke in interese držav na tem območju. Tako bom v tem okviru izhajal iz zgodovinskega ozadja, kronologije konflikta in aktivnosti držav iz katerega bo moč ugotoviti cilje vojskovanja. Bogata zgodovina konfrontacij na tem območju z Rusijo na čelu govori o tem, da le to vidi Rusija kot interesno območje. Gruzija pa teži k ozemeljski celovitosti svoje države, zato tudi že več let prihaja do zaostrovanja, avgusta 2008 pa je prišlo do eskalacije konflikta v oborožen spopad.

2.2 Raziskovalno vprašanje

Raziskovalni vprašanji, ki me bosta vodili skozi nalogo sta: »Kateri so vzroki za konflikt v Južni Osetiji in kateri so z njimi povezani interesi?« Drugo raziskovalno vprašanje pa se glasi: »Kako je konflikt prerasel iz notranjega konflikta v meddržavni konflikt?«

2.3 Uporabljena metodologija

Diplomska naloga bo temeljila na naslednjih družboslovnih raziskovalnih metodah. Začel bom z zbiranjem virov, nadaljeval pa bom z metodo analize in interpretacije primarnih in sekundarnih virov. Deskriptivno metodo bom uporabil za opisovanje in opredeljevanje pojmov ter dejstev, ki so predmet analize. Zgodovinsko metodo bom uporabil za širši vpogled v zgodovinsko ozadje. Uporabil pa bom tudi metodo študije primera s katero hočem zajeti vso kompleksnost tega konflikta.

3 ZGODOVINSKO OZADJE

Za razumevanje konflikta, ki ga preučujemo je seveda esencialnega pomena, da razumemo njegovo zgodovino in okolje, v katerem se je konflikt izoblikoval. Tako velja izpostaviti korenine samega konflikta in njegov razvoj z morebitnimi vzponi in padci v intenzivnosti in zaostrenosti.

3.1 Širši zgodovinski vpogled v konflikt

Konflikt med Gruzijo in separatistično Južno Osetijo ima »glavne korenine po mnenju nekaterih strokovnjakov v letu 1922, ko je Stalin razdelil Osetijo na severni in južni del« (Gaube 2008). Vendar pa se je glavni ogenj razplamtel z razpadom same Sovjetske zveze v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja, vendar pa pojdimo še malo nazaj, »saj se ljudstva na Kavkazu bojujejo za prevlado že tri tisoč let. Meje so se spreminjale hitreje, kot so se menjevala ljudstva, enako je bilo z zavojevalci in kraljestvi. Spekter ljudstev in različnih kultur z različnimi verstvi je močno vplival na nenehen pojav konfliktov in s tem povezanih kriz na tem območju. Ta vzorec se je obdržal vse do danes« (Pust 2008).

Spet drugi trdijo da je konflikt med Rusijo, Gruzijo in Južno Osetijo prisoten od oktobrske revolucije oziroma od carske Rusije. Glaven problem je v tem da so Oseti, ki so etnično različni tako od Rusov kot Gruzijcev, razdeljeni v dve skupini na Severno Osetijo in Južno Osetijo. Severna Osetija je bila prva integrirana v Rusko cesarstvo in nadaljnje tvorbe. Južna Osetija je imela drugačno usodo. Prav tako je pripadala Ruskemu cesarstvu v 19. stoletju, ampak je bila ločena od Severne Osetije in integrirana v administrativno območje Gruzije. Ko je Gruzija leta 1918 razglasila neodvisnost, se je razplamtela državljanska vojna med boljševiki v Južni Osetiji in menjševiki v Gruziji, ki naj bi izvajali genocid nad prebivalstvom Južne Osetije. Potem ko je bila Gruzija ponovno osvojena s strani Rdeče armade, je Južna Osetija dobila status avtonomne regije znotraj Sovjetske zveze (Nussberger 2009, 351).

Korenine konflikta v Gruziji torej v povezavi s Južno Osetijo, so prav gotovo povezane z burno zgodovino. Osetijci so potomci enega od centralno azijskih plemen Alanov, ki so se pred 1200 leti naselili na obeh straneh Kavkaza. S časoma so se razdelili na tri skupine od katerih je zahodna skupina kmalu prišla pod vpliv islama (Perzijci), južna pa je skupaj z Gruzijci prešla pod krščanstvo, med tem, ko je severna skupina prišla pod močan ruski vpliv (Pust 2008).

Do 16. stoletja so se v Gruziji med sabo bojevala številna mala kraljestva vse dokler si Gruzije ne razdelita Otomanski in Perzijski imperij. Leta 1800 ruski car Pavel I. in gruzijski kralj Gregor XII podpišeta pogodbo o prostovoljni priključitvi Gruzije k ruskemu imperiju. Močni Rusi so Gruziji ponudili pomoč in zaščito pred muslimansko grožnjo iz juga, vzhoda in zahoda. A s priključitvijo k Rusiji se takrat ni strinjal pomemben del gruzijskega plemstva in je to obravnaval kot izdajo in izgubo samostojnosti. Odnos do Rusov se popravi, ko jih ti 1805 obranijo pred perzijsko invazijo. Rusija je z Gruzijo v vojnah s Turčijo in Iranom med leti 1803 in 1878 zasedla velik del ozemlja okoli črnega morja, kar je razlog, da je danes ozemlje Gruzije veliko večje (Pust 2008).

Med prvo svetovno vojno, ko je v Rusiji leta 1917 potekala oktobrska revolucija, so tudi gruzijski boljševiki vzpostavili sovjetsko oblast, vendar so jo menjševiki ob podpori Turčije in Velike Britanije uničili in razglasili neodvisno Gruzijsko republiko (Natek 2006, 236). Vendar so se Gruzijci le nekaj mesecev kasneje spet zapletli v vojno, tokrat z Armenijo, ki je zahtevala Gruzijsko ozemlje z armenskim prebivalstvom. Vojno je končala Britanska intervencija iz Irana. Gruzijci ostanejo pod zaščito do leta 1920 (Pust 2008). Februarja 1921 pa sta gruzijska komunista Josip Visarionovič Džugašvili-Stalin in Grigorij Konstantinovič Ordžonikidze pripravila oboroženo vstajo, na pomoč pa jima je prišla Rdeča armada. Ob njeni podpori so 1921 razglasili sovjetsko socialistično republiko in na oblast postavili boljševiškega generala Filipa Makharadzeja. Leta 1922 so Gruzijo, Armenijo in Azerbajdžan združili v Zakavkaško sovjetsko federativno socialistično republiko, ta pa se je konec leta 1922 vključila v Sovjetsko zvezo. Po razpustitvi Zakavkaške republike 1936, so v okviru Sovjetske zveze ustanovili Gruzijsko socialistično republiko, ki se je obdržala vse do razpada Sovjetske zveze (Natek 2006, 236).

Skozi zgodovinski pogled vidimo, da je območje Gruzije bilo priča neprestanim bojem za oblast, ozemlje, identiteto itd. Vendar vidimo, da so v veliki meri za to odgovorne imperialistične težnje različnih držav, predvsem Rusije, ki je konec koncev »vladala« na tem območju vse do razpada Sovjetske zveze.

3.2 Ožji zgodovinski vpogled v konflikt

Konfliktnost tega območja se je umirila med hladno vojno, torej v času ko je Gruzija bila del Sovjetske zveze. Tako se s tem delom zgodovine konflikta nisem ukvarjal. Kajti pomembnejši del zgodovine tega konflikta se odvija od leta 1991 naprej. Konflikt med Gruzijo ter Južno

Osetijo ima torej ožjo zgodovino od leta 1991 naprej. Konflikt je po prvih spopadih iz leta 1991 v pokrajini tlel in občasno izbruhnil v oborožene spopade, ki so se do avgusta 2008 prav najmočneje razplameneli in aktivno vključili v spopad tudi Rusijo.

Na referendumu 1991 se je 89 % volivcev izreklo za ponovno vzpostavitev gruzijske demokratične republike iz leta 1918 in 9. 4. 1991 je Gruzija razglasila neodvisnost. Na predsedniških volitvah je zmagal dotedanji predsednik Zviad Gamsakhurdija. Ta je po izvolitvi vzpostavil diktaturo in s tem sprožil val demonstracij, ki so kmalu prerasle v državljansko vojno med njegovimi privrženci in nasprotniki (Natek 2006: 236). Po nastopu funkcije je uveljavil stroge protimanjšinske zakone, s katerimi je nameraval ukiniti avtonomen status Južne Osetije in Abhazije (Nussberger 2009, 357).

Septembra 1990 je Južna Osetija razglasila suverenost na podlagi samoodločbe narodov. 21. decembra 1991, po krvavi državljanski vojni pa je razglasila tudi neodvisnost, prav na dan ko je bila ustanovljena Skupnost neodvisnih držav. To pa je bilo potrjeno še na referendumu, kjer je 90 odstotkov, »etnični Gruzijci so referendum bojkotirali« (Bryza 2008), glasovalo za neodvisnost in priključitvi k Ruski federaciji (Nussberger 2009, 353).

Januarja 1992 je oblast v Gruziji prevzel vojaški svet, sestavljen iz opozicijskih voditeljev, ki je odstavil predsednika in vlado in marca 1992 imenoval državni svet s predsednikom Eduardom Ševardnadzejem (Natek 2006: 236). Ta oblast je konflikt končala junija 1992, s podpisom Dogovora o načelih za rešitev gruzijsko-osetijskega spora, s strani ruskega predsednika Jelcina in gruzijskega predsednika Ševardnadzeja in predstavnikov Južne Osetije. Slednja bi tu lahko na vsak način vsiljevala odcepitev na podlagi samoodločbe, saj jim je bila odvzeta politična participacija prav tako pa so bili podvrženi kršitvam človekovih pravic, vendar so se odločili najti politično rešitev, brez odcepitve (Nussberger 2009, 358).

Aprila 2007 je parlament Južne Osetije sprejel Deklaracijo glede genocida nad Južno Osetijci od 1989 in 1992. Navaja: »To kar se je zgodilo med 1989 in 1993 je bil narodno osvobodilni boj Južno Osetijcev proti gruzijskemu šovinizmu in separatizmu.« »Agresijo Gruzije je vodila imperialistična in fašistična ideologija, ta dejanja Gruzije morajo biti označena kot genocid.« Pod sloganom »Gruzija Gruzijcem« je torej Gamsakhurdija vodil nacionalno politiko zatiranja manjšinskih pravic, vendar je na tem območju zelo težko dokazati genocid (Nussberger 2009, 357).

Abhazija je julija 1992 razglasila samostojnost, že avgusta 1992 je izbruhnila vojna med Gruzijo in Abhazijo. (Natek 2006: 236). »V državljanski vojni so Zvijadisti izrabljali ozemlje Abhazije kot pribežališče, pred Ševardnadzejevimi, tedaj že vladnimi silami. Zato naj bi, slednji z Abhazijci dosegli dogovor o omejenem vojaške posegu zoper Zvijadiste na ozemlju Abhazije. Ta sporazum pa so gruzijske sile prekršile in skoraj brez odpora prodrle do glavnega mesta Abhazije Suhumija« (Grošelj 2008a, 18).

»Vendar se je po začetnih porazih Abhazijska stran okrepila z številnimi kavkaškimi prostovoljci in ruskimi kozaki, ter ob prikriti letalski in pomorski podpori ruskih sil pregnala gruzijske sile preko mejne reke Inguri, po kateri tudi danes poteka ločitvena črta med stranema. Samo vojno pa je spremljala tudi krvava kampanja etničnega čiščenja« (Grošelj 2008a, 18). »Krvavi spopadi so terjali življenja več kot 3.000 ljudi, okoli 250.000 Gruzijcev pa je moralo zapustiti svoje domove« (Natek 2006, 236). »Gruzijskemu porazu je sledil še notranje politični zlom Gruzije in zaostritve državljanske vojne. Tedaj je Rusija zaradi strahu pred popolnim kaosom na Kavkazu in zavedanjem, da je Ševardnadze še vedno boljša opcija, kot pa Zvijadisti, diplomatsko in vojaško intervenirala. S tem pa je Ševardnadzeju omogočila dokončen prevzem oblasti, vključitev Gruzije v Skupnost neodvisnih držav (SND)« (Grošelj 2008a, 18). »Gruzija pa je v zameno za ruska vojaška oporišča na svojih tleh dobila precejšnjo gospodarsko in vojaško pomoč« (Natek 2006, 236). Ta scenarij v Gruziji ni bil dobro sprejet in večkrat je moral Ševardnadze braniti položaj Gruzije v SND kot absolutne potrebe za gruzijsko preživetje, saj jim članstvo omogoča poživitev in povečanje trgovanja z Rusijo, prav tako pa slednja zagotavlja varnost oskrbovalnih oz trgovinskih poti (Curtis 1994).

Med letom 1992 in 2008 je konflikt v Južni Osetiji bil »zamrznjen«. Med temi leti se begunci in notranje razseljene osebe niso mogli vrniti na domove v Južno Osetijo, niti ni Gruzija priznala južnoosetijske neodvisnosti. Bili so sporadični izbruhi nasilja, vendar brez večjih vojaških konfrontacij. Kljub dobri veri za mirno rešitev konflikta, le ta ni prinesla otipljivih rezultatov. Gruzija je sicer poskušala spodbuditi zavedanje glede situacije v mednarodni skupnosti, vendar le to ni vodilo v kakršnekoli diplomatske aktivnosti (Nussberger 2009 358–359).

Rusija je lahko potem pod svojo taktirko *statusa quo* dominirala na gruzijskem področju in področju pokrajin Abhazije in Južne Osetije. Obenem pa se v začetku 90 letih zavedala, »da je stabilna in neodvisna Gruzija nujno potrebna za rusko varnost ob južni ruski meji. Osnove takega ruskega stališča pa lahko iščemo v potrebi po dostopu do Črnega morja, ki je bil

ogrožen zaradi majavih odnosov z Ukrajino in tako tudi potreba po vmesni državi med Rusijo in islamskimi ekstremističnimi gibanji, ki so pretela Rusiji v Turčiji in Iranu, ter na ta način zaščititi 370.000 etničnih Rusov v Gruziji» (Curtis 1994).

Vendar pa nastali status quo ni omogočal trajnega miru in stabilnosti, saj nobena stran ni uresničila svojih ciljev. So se pa razmere kljub pogostim diplomatskim sporom med Moskvo in Tbilisijem sredi devetdesetih umirile. Že konec leta 1996 pa regijo pretrese nov geopolitični pretres, ki je posledica odkritja bogatih nahajališč nafte in zemeljskega plina. Odkritje je do tedaj skoraj nepomembno regijo umestilo v središče mednarodne pozornosti, še posebej ko so začele naftne družbe iskati traso naftovoda, ki bi kaspjski nafti in plinu omogočil prosto pot na zahodne trge mimo Rusije (Grošelj 2008a, 18).

Gruzija je tako postala konstantni poligon geopolitičnega merjenja moči med velesilami, konflikti so ostali vendar ni bilo večjih spopadov in širših zaostritev vse do jeseni 2003, ko se je zgodila revolucija vrtnic, s katero je oblast v državi prešla v roke mladih, v ZDA izobraženih in njim naklonjenih politikom. Pri tem ni pomembno, da je prav rusko posredovanje odločilno prispevalo k mirnemu prenosu oblasti, za kar je Rusija od novega vodstva pričakovala naklonjenost njenim interesom. Teh pričakovanj pa Gruzija ni izpolnila. Zato je Rusija v gruzijskih oblasteh in njihovih dejanjih videla predvsem podaljšek ameriških interesov v regiji in začela z politiko zaostrovanja odnosov. To pa je na drugi strani gruzijsko vodstvo precej premišljeno, predvsem z medijsko kampanjo o ruskem ogrožanju mlade demokracije, začelo izrabljati in s tem na eni strani krepiti rusko – ameriška nasprotja, na drugi strani pa izrabljati za svoje notranjepolitične cilje. Pri tem pa so namerno ali nenamerno državo potisnili v nevarno geopolitično merjenje moči z nepredvidljivim izidom. Gruzijsko vodstvo je imelo že od vsega začetka cilj reintegracijo Južne Osetije in Abhazije v okvir Gruzije. To naj bi dosegli po mirni ali nasilni poti, pri čemer je bil vseskozi ključni cilj odhod ruskih mirovnikov. Na to pa Rusija nikakor ni pristala in začela se je spirala zaostrovanja (Grošelj 2008a, 18).

4 KRONOLOGIJA KONFLIKTA

Uvodni spopadi so se začeli odvijati v noči s 1. na 2. avgust leta 2008, ko je gruzijska vojska pod vrhovnim poveljstvom zahodno usmerjenega gruzijskega predsednika Mihaila Sakašvilija napadla rusko usmerjene južnoosetijske oborožene sile in se z njimi zapletla v spopade (Pust 2008). Uradno poročilo iz Tibilsija glavnega mesta Gruzije je bila razlaga napada kot odgovora na večdnevne sporadične napade in obstreljevanja gruzijskih vasi v pokrajini in gruzijskih vojaških položajev (Giragosian 2008, 22). Vendar naj bi se na dan napada organiziralo številne provokacije v širšem območju mesta Chinvali, da bi se potem lahko povračilno streljanje iz Južne Osetije uporabilo kot podlago za legitimen odgovor gruzijskih oboroženih sil (Žabkar 2008).

2. avgusta so proruske južnoosetijske sile granatirale več gruzijskih vasi v Južni Osetiji (Malek 2009, 229).

3. avgusta so se spopadi med gruzijskimi in južnoosetijskimi oboroženimi silami že začeli odvijati. V teh dneh je bilo ubitih 6 ljudi in še enkrat toliko ranjenih, večina na južnoosetijski strani, vključno z vsemu ubitimi. Na Gruzijski strani je bil huje ranjen en policist, lažje poškodovanih pa je bilo 6 civilistov (The Middle East Journal 2009).

5. avgusta je ruski veleposlanik v Gruziji zagrozil s posredovanjem ruskih oboroženih sil, če se streljanje ne neha (Žabkar 2008). OVSE izda poročilo, pod katero se je podpisal poveljnik ruskih mirovnih sil v Gruziji, katero je potrdilo, da je bilo v preteklih dneh več napadov na gruzijske vasi (Malek 2009, 229).

7. avgusta zvečer Gruzijski predsednik Sakašvili napove prekinitev obstreljevanj in umiritev konflikta. Istega večera približno 1 uro po Sakašvilijevem govoru ob 23.30 uri gruzijske oborožene sile začnejo z sistematičnim granatiranjem in bombardiranjem obkoljenega glavnega mesta južnoosetijske pokrajine Chinvali, v katerem je tudi ruski bataljon mirovnih sil, ter vdorom gruzijskih oboroženih sil v robne dele mesta. Zgodaj zjutraj 8. avgusta se začne splošno bežanje civilistov na sever in začne operacija »Čisto polje« (Žabkar 2008).

8. avgusta sledi prvi ruski vojaški odgovor in sicer z udari letal po ognjenih položajih gruzijske artilerije in po letališčih. Gruzijske oborožene sile pa začnejo z napadom kopenske vojske na Chinvali. Istega dne Sakašvili razglasi splošno mobilizacijo, v tem pa skušajo gruzijske oborožene sile z usmerjenimi napadi letal in artilerije in kopenske vojske Južno Osetijo razsekati na manjše rajone in nato izolirane rajone »očistiti« (Žabkar 2008).

9. avgusta zjutraj prodirajo prve ruski bataljoni v Južno Osetijo. Medvedjev sporoči javnosti da Rusija izvaja operacijo vsiljevanja miru in humanitarno operacijo zaščite prebivalstva (ruskih državljanov). Chinvali še vedno branijo Oseti, vse dokler ne prispejo sveže enote ruske vojske v mesto. Na ta dan konflikt eskalira, predvsem zaradi obsežnih napadov ruskih zračnih sil nad mestom Gori v severni Gruziji in nato rusko zasedbo Chinvalija. Ta dan pa se je spopad razširil tudi na morje in Abhazijo. Do tega datuma je bilo skupaj ubitih 1500 civilistov (The Middle East Journal 2009).

10. avgusta so ruske zračne sile še razširile svoje napade na Gruzijo, med drugim so bombardirali tudi glavno mesto Gruzije, Tbilisi, vendar so svoje napade omejili na kritično civilno in vojaško infrastrukturo: kot so vojašnice, skladišča orožja in letališča. Medtem pa se je kopenska vojska pomikala skozi Južno Osetijo proti mestu Gori (The Middle East Journal 2009).

11. avgust ruske oborožene sile udarijo v smeri Gorija, ponoči padalci dokončno zasedejo Gori. Gruzija spozna debakel operacije »Čisto polje«, sledi pregrupiranje gruzijskih oboroženih sil za obrambo Tbilisija. Sledi začetek pogajanj o prekinitvi sovražnosti (Žabkar 2008).

12. avgusta so ruske zračne sile še naprej bombardirale ključne strateške točke, v tem so uničili ključen del Gruzijske vojaške opreme in sistemov. Gruzijske sile pa so se v tem že umaknile na svoje pozicije za obrambo glavnega mesta (Hammick 2008b, 4).

13. avgusta sta se ruski predsednik Medvedjev in gruzijski predsednik Sakašvili dogovorila končati spopade v Gruziji in podpisala sporazum. Vendar so Rusi še vedno izvajali bojne operacije na območju Gruzije. Do tega dne je bilo 2.000 ljudi ubitih in 30.000 razseljenih (The Middle East Journal 2009).

Kontingent ameriških sil je bil poslan v Gruzijo in sicer na humanitarno misijo, ker so ruske oborožene sile še vedno bojno delovale predvsem v mestu Gori, do koder je ruska kopenska vojska prodrla. Mednarodna javnost pa je pozvala Rusijo naj vendarle začne spoštovati podpisani sporazum o prekinitvi ognja in se vrne na položaje pred spopadom, predvsem zaradi zaskrbljenosti pred napadom na glavno mesto Gruzije Tbilisi, ki je le 70 km oddaljeno od mesta Gori (The Middle East Journal 2009).

14. avgusta je ruska vojska zasedla območje le 55 km od Tblisija vendar je tudi ona začela svoj umik in sicer iz Gruzije v Južno Osetijo in Abhazijo (Hammick 2008b, 4).

17. avgusta je ruska vojska premaknila raketomete kratkega dosega v Južno Osetijo, od koder lahko z njimi dosežejo Tbilisi, s tem pa naj bi kršila 13. avgusta podpisani sporazum. (The Middle East Journal 2009).

19. avgusta je sledila izmenjava vojnih ujetnikov (Žabkar 2008).

24. avgusta je Rusija naznanila, da se je umaknila iz gruzijskega ozemlja, vendar je Rusija še vedno nadzirala ključne strateške točke npr. glavno pristanišče Poti. Po Gruzijskih podatkih naj bi bilo v spopadu zabeleženih približno 112.000 beguncev gruzijske narodnosti, ubitih je bilo 170, ranjenih pa 1.200 gruzijskih vojakov (The Middle East Journal 2009).

26. avgusta je Rusija priznala neodvisnost Južne Osetije, kot tudi Abhazije, ter pozvala druge države, da ji sledijo. Odločitvi pa je ostro nasprotovala Gruzija njeni zavezniki v Evropi in seveda ZDA, kar je še bolj zaostriło odnose med Rusijo in Zahodom (The Middle East Journal 2009).

31. avgusta bi se naj po gruzijskih podatkih zbralo preko milijon Gruzijcev na ulicah Tblisija, ki so protestirali proti ruski agresiji in odcepitvi Južne Osetije in Abhazije (The Middle East Journal 2009).

4. septembra so ZDA naznanile da bodo Gruziji namenile okrog 1 milijardo dolarjev pomoči za obnovitev oziroma rekonstrukcijo države (The Middle East Journal 2009).

9. septembra je Rusija naznanila da bo v Južni Osetiji in Abhaziji ohranila svojo vojaško prisotnost, prav tako pa hoče okrepiti diplomatske odnose z republikama (The Middle East Journal 2009).

28. septembra je organizacija Human Rights Watch objavila, da je Južno Osetijska vojska med avgustovskim spopadom izvajala etnično čiščenje gruzijskih vasi, Južno Osetijske oblasti so potrdile, da je bilo veliko gruzijskih domov požganih in da se Gruzijci ne bodo mogli vrniti na svoje domove v Južni Osetiji (The Middle East Journal 2009).

1. oktobra so mirovne sile EU vstopile v Gruzijo, da bodo nadzirale uresničevanje mirovnega sporazuma med Gruzijo in Rusijo. Slednji pa so zavrnil dostop mirovnikov tako v Južno Osetiji kot v Abhazijo (The Middle East Journal 2009).

5 ANALIZA KONFLIKTA MED 02. 08. 2008 – 26. 08. 2008

Z analizo bomo prikazali, kako so se konfrontirane strani pripravljale na spopad in ali je bil spopad pričakovan ali ne, ter pri tem izpostavili vlogo Gruzije in predvsem Rusije, saj je prav slednja ta konflikt prenesla na višjo raven oziroma intenzivnost. Rezultat tega pa so seveda mnogo večje posledice, tudi na svetovni ravni. Raziskati hočemo kaj je Rusijo na prvem mestu gnalo v konflikt, katere interese je Rusija kazala in kako so se le ti oblikovali, kajti za razumevanje konflikta moramo dobro poznati interesi strani, saj brez nasprotujočih interesov v bistvu tudi ni konflikta, tako je ključnega pomena raziskati interese strani od Rusije, Gruzije, Južne Osetije, mednarodne skupnosti itd.

5.1 Priprave konfrontiranih strani za oboroženi spopad

Vse slabše bilateralne odnose med državama je v veliki meri narekovala tudi militarizacija Gruzije pod taktirko Zahoda. Sakašvilijeva vlada je sprožila hitro in dokaj obsežno povečanje gruzijskih vojaških zmogljivosti. Odnose pa je dodatno zaostрил še prihod ameriških in izraelskih vojaških inštruktorjev v Gruzijo, ter seveda vse večje vezi Gruzije z Natom. Večino opreme je Gruzija dobila od ZDA, Ukrajine in Izraela (Jane's Intelligence Review 2008, 11).

Militarizacijo Gruzije so seveda pod budnim očesom spremljali iz Moskve, tako je Rusija povečala število mirovnih sil iz 2.000 na 2.500 v Južni Osetiji, večina okrepitev pa naj bi bilo padalcev, ki so bili urjeni in opremljeni kot bojne enote in ne kot mirovniki. Rusija se naj ne bi do aprila 2008, ko so sestrelili gruzijsko brezpilotno letalo, vpletala v oborožene boje. Z slabšanjem političnih odnosov in večanja vojaških aktivnosti, se je pripravil oder za oborožen spopad (Jane's Intelligence Review 2008, 11–12).

5.1.1 Gruzija

Obrambni proračun Gruzije je leta 2008 znašal skoraj 1 milijardo dolarjev, kar je v primerjavi z 18 milijoni dolarjev leta 2002, 55-kratno povečanje. Prav tako pa se je povečalo število vojakov in sicer je bil cilj do leta 2009 imeti 26.000 vojakov, julija 2008 so jih imeli že 37.000 (Jane's Intelligence Review 2008, 13).

Gruzijški Svet za nacionalno varnost se je odločil za vojaško rešitev problema Južne Osetije in sicer kljub nasprotovanju General štaba gruzijskih oboroženih sil, kar kaže na dominacijo

politikov pri sprejemu odločitve glede operacije. Operacijo so poimenovali s kodnim imenom »Čisto polje«, ima pa za cilj vzpostavitev ustavnega reda na celotnem državnem ozemlju in izhaja iz ugodnega strateškega razmerja sil med gruzijskimi oboroženimi silami in južnoosetijskimi separatisti, ter neugodnega razmerja sil med gruzijsko vojsko in silami Ruske federacije. Za slednji problem, izničenje neugodnega razmerja sil, so našli rešitev v doktrini t.i. Blitzkriga; torej s strateškim presenečenjem na ozemlju Gruzije (Žabkar 2008).

Dan pred napadom je gruzijska stran napovedala pogajanja ter mirno rešitev spora. Sakašvilijeva ukana pa je bila javna obljuba mirne rešitve spora, nato pa še isti večer z nočnim udarom v času začetka Olimpijskih iger, ko sta bila odsotna iz Rusije ključna odločevalca – predsednik Medvedjev in premier Putin. Nočni udar je bil v glavnem usmerjen na Chinvali, s ciljem, da se civilno prebivalstvo požene v beg proti severu in da se tako zamaši edino kopensko komunikacijo za morebitni odgovor ruske 58. Armade (Žabkar 2008).

Ta načrt je izhajal iz tega, da bo ruska 58. Armada rabila za preverjanje informacij o napadu 2 uri, da bo štab armade rabil za preplah enot in njihovo popolnitev s strelivom in gorivom 4-6 ur, za njihov premik do meje 6 ur in še toliko do Chinvalija, vsega torej 24 ur, če se upošteva še zamašenost edine cestne povezave in visokogorskega tunela Roki z osetijskimi begunci. V tem času bi morala biti operacija »Čisto polje« že končana in glavno mesto varno v rokah Gruzije. Saj so na podlagi izkušen iz Groznega predvidevali, da bodo lahko mesto uspešno branili proti ruskim oklepnikom, ter bi tako dobili na času, da bi se problem rešil za zeleno mizo z mednarodnim posredovanjem, pri čemer bi se morebiten ruski vojaški poseg prek medijev predstavilo svetovni javnosti kot agresijo na mednarodno priznano državo, ki vzpostavlja ustavni red na svojem ozemlju, kar jim v veliki meri tudi uspelo (Žabkar 2008).

Za opravičenje udara pa se je na dan napada organiziralo številne provokacije v širšem območju Chinvalija, da bi se povračilni ogenj iz Južne Osetije lahko uporabilo kot podlago za legitimen odgovor gruzijskih oboroženih sil – hiter vojaško-policijski poseg (Žabkar 2008). Poudariti pa velja, da tudi južnoosetijska stran ni sedela ob strani in čakala, da Gruzijci udarijo, marveč je tudi ona izzvala več manjših spopadov, skozi obdobje nekaj mesecev pred 7. avgustom, vendar o tem malo kasneje.

Potem, ko naj bi »očistili« Južno Osetijo, pretrgali vezi z Rusijo in Severno Osetijo, pa so nameravali oblast prepustiti gruzijsko usmerjenemu Dimitru Sanakojevu, ki je bil na

vzporednih predsedniških volitvah leta 2006¹, ki so jih organizirali gruzijski lojalisti, izvoljen za predsednika Južne Osetije, tako ima Južna Osetija *de facto* dva predsednika (Jane's Intelligence Review 2008, 10).

5.1.2 Rusija

Ruska obveščevalna služba GRU (*Glavnoje Razvedivatelnoje upravljenje*) pozorno spremlja incidente v Gruziji in oboroževanje, ter vaje gruzijskih oboroženih sil, vključno z vajami Nata v Črnem morju. Rusija obravnava konflikte v Kavkazu med temi tudi konflikt v Južni Osetiji kot »zamrznjene spopade«. Rusija je prav tako delila ruske potne liste² v Južni Osetiji, kar bi naj bil poskus odvratanja Gruzije od napada z grožnjo v obliki slogana, da bo Rusija ščitila svoje državljane (Žabkar 2008).

Kot odgovor na gruzijske vojaške vaje so tudi ruske oborožene sile izvedle v juliju 2008 združeno vajo Severnega kavkaškega vojaškega območja³ z oznako Kavkaz 2008, v kateri so preigrali scenarije ob možnem napadu na Južno Osetijo in sicer se je preveril prehod iz operacije ohranjanja miru k operaciji vsiljevanja miru, sobojevanje vojske, lokalnih paramilitarcev in sil ministrstva za notranje zadeve – policije, letalska podpora, sodelovanje z enotami specialnega delovanja ter elektronskega izvidovanja in motenja. Ugotovitve vaje so jih popeljale do spoznanja o nujnosti divergentnega na abhazijski in osetijski smeri z glavnim udarom na strateškem težišču v osrednji Gruziji, predvsem z uničenjem kritične civilne in vojaške infrastrukture, in obenem izolacijo na morju (blokado), da bi se preprečil morebitni priliv pomoči po morju (Žabkar 2008). Vaja se je končala 2. avgusta, torej le nekaj dni pred začetkom spopada.

---

¹ Kot tudi prej referendum so gruzijsko usmerjeni prebivalci Južne Osetije uradne volitve bojkotirali oziroma so razpisali svoje volitve, kjer so izvolili tudi svojega predsednika. Tako ima Južna Osetija dejansko dva predsednika.

² Rusko državljanstvo ima 70 odstotkov vseh prebivalcev Južne Osetije, od tega 90 odstotkov Južnoosetijcev, ki niso gruzijske narodnosti (Hammick 2008a, 6).

³ Severno kavkaško vojaško območje (SKVO) ima sedež v Rostovu na Donu in je odgovorno za kavkaško regijo. Obsega severni Kavkaz, območje med Donom in Volgo od Rostova na Donu do Astrahana pri Kaspijskem jezeru in od Dagestana na jugu do regije Volgograd na severu. Območje je zelo prepleteno z etničnimi konflikti in sicer: Dagestan, Karačevo-Čerkezija, Severna Osetija, Čečenija, Ingušetija, Kabardino-Balkarija. Meji na Ukrajino, Kazahstan, Gruzijo in Azerbajdžan. Od konca Sovjetske zveze se je to vojaško območje preoblikovalo iz podpornega območja v območje prve bojne linije v varnostnem smislu zelo kompleksnem okolju (GlobalSecurity 2008).

V začetku avgusta 2008 so enote Severnega kavkaškega vojaškega območja prešle v povišano stopnjo bojne pripravljenosti (Žabkar 2008), kar še enkrat kaže na to, da je bil udar Gruzije na Južno Osetijo pričakovan, ter isto tako odziv Rusije, kljub kratkovidnosti gruzijskega vodstva, ki je očitno spregledalo očitne indikatorje, ki so kazali na takojšnji ruski odziv.

Ta vojna se je po mnenju nekaterih strokovnjakov začela po dolgem obdobju ruskih provokacij Gruzije v konflikt, rezultat katerega bi bila kontrola Abhazije in Južne Osetije oziroma priključitev obeh pokrajin k Rusiji. Če izpostavimo nekaj provokacij: helikopterski napad na območje Abhazije, ki je bilo pod gruzijsko kontrolo marca 2007. Letalski napad na območje Južne Osetije, ki je bilo pod gruzijsko kontrolo avgusta 2007. Unilateralen umik od vojaških in ekonomskih sankcij proti Abhaziji in oboroževanje separatistične vojske marca 2008. Ruska strategija oziroma unilateralna odobritev začetka »uradnih« odnosov z Abhazijo in Južno Osetijo, namesto preko gruzijske vlade aprila 2008⁴. Sestrelitev gruzijskega brezpilotnega letala nad Abhazijo aprila 2008. Namestitev dodatnih ruskih oboroženih sil v Abhaziji in naknadna namestitev inženirskih enot za obnovitev železnice iz Rusije v Abhazijo maja 2008. Leti ruskih bojnih letal preko Južne Osetije v Juliju 2008 (Hamilton 2008).

5.2 Spopad

Ko je gruzijska stran sprožila napad na Južno Osetijo 7. avgusta, je gruzijsko vojno letalstvo in artilerija začela z obstreljevanjem pozicij južnoosetijskih sil in pozicij ruskih mirovnikov.⁵

Glavna cilja napada sta bila južnoosetijska prestolnica Chinvali in predor v Kavkaškem gorovju Roki. Tako so Gruzijci načrtovali zavzeti glavno mesto Chinvali, ob tem pa sprožiti begunski val proti edinemu prehodu med Južno in Severno Osetijo oz. med Gruzijo in Rusijo predoru Roki. Gruzijci so namreč načrtovali, da bo prišlo do bega desetisoč južnoosetijscev, ki bi blokirali glavno prometnico in s tem zaustavljali Ruse. Do tega namreč ni prišlo, saj je napad na predor Roki s strani gruzijske vojske spodletel, Chinvali pa so branitelji ob pomoči abhazijskih oboroženih skupin uspešno branili vse do prihoda ruske vojske.

---

⁴ To naj bi bil eden izmed odgovorov ruske vlade na priznanje Kosova. To je omogočilo tudi uraden okvir glede bilateralnih odnosov, ruskih privatnih in javnih investicij itd. Trend večanja investicij v pokrajinah pa se je večal že od 2002, ko je večina prebivalcev Južne Osetije dobila ruske potne liste (Jane's Intelligence Review 2008, 11).

⁵ Za nazoren prikaz poteka konflikta glej prilogo D.

Rusi so nato sprožili obsežen napad na gruzijsko vojsko in na gruzijske cilje, kar je povzročilo val gruzijskih beguncev, ki so množično zapuščali domove v Južni Osetiji in se razselili znotraj Gruzije, kar je povzročilo pravo malo humanitarno katastrofo, če upoštevamo še nenehne ruske napade na gruzijska mesta v notranjosti in s tem uničenje kritične infrastrukture.

Z ruskimi napadi na gruzijske elemente kritične infrastrukture in z pomorsko blokado Gruzije je bila Gruzija praktično odrezana od sveta in prepuščena na milost in nemilost ruskih vojaških sil in njihovega vodstva.

Rusija v spopadu ni uporabljala modernega orožja, saj je uporabila oborožitvene sisteme izpred 20 let. Vendar je masa in dokaj dobra zračna podpora uspešno izvršila svojo nalogo (Brown 2008, 5). Gruzijska škoda v spopadu, ki je trajal 5 dni, je bila ogromna. Uničen je bil velik del njene ključne civilne infrastrukture, večina vojaške infrastrukture, prav tako pa je bilo njeno gospodarstvo na kolenih. Humanitarna kriza je bila na vidiku oz. se je že dogajala. Vendar pa so sosednje države in države v regiji ponudile Gruziji humanitarno pomoč s Kazahstanom na čelu. Potrebno je poudariti edino dejstvo, da sam govorim o pomoči Gruziji, dejansko pa je šlo pri kazahstanski pomoči za pomoč Južni Osetiji, za kar je bila zaslužna ruska zunanja politika, ki je s tem uspešnim vojaškim posredovanjem na Kavkazu še enkrat dokazala, da je nanjo v mednarodni politiki treba resno računati, ter da gre za globalnega in ne samo regionalnega akterja, ki si je že izoblikoval svoje interesne sfere.

Ruska, abhazijska in južnoosetijska stran so v spopad stopile dokaj usklajeno, saj so v kriznih situacijah delovale vezi in komunikacija med oblastmi pokrajin in države. Tako je ob napadu gruzijske vojske na glavno mesto Južne Osetije Chinvali, potovala informacija med temi tremi stranmi dokaj hitro, kar je rezultiralo tudi v odzivu ruske vojske na napad Gruzije. Rusi so mobilizirali predvsem dve svoji enoti. Eno v bližini Abhazije 98. desantno-jurišna divizija iz Ivanova, drugo pa v Severni Osetiji in sicer 135. motorizirani strelski polk. Prva je šla na pomoč Abhaziji, druga pa Južni Osetiji, medtem pa sta si omenjeni pokrajini oz. njune enote medsebojno pomagali in zagotovili ugodno situacijo in zavarovali položaje za prihod ruskih sil. Gruzijske sile so bile v Abhaziji hitro in uspešno zavrnjene, bolj »vroče« je bilo v Južni Osetiji na predoru Roki. Tam se imajo ruske sile zahvaliti tako abhazijskim kot tudi južnoosetijskim oboroženim skupinam, da Gruzijci niso blokirali predora Roki.

Prihod Rusov v Gruzijo torej v Južno Osetijo in njihov hiter prodor in zavzem Chinvalija, s tem pa sprožen val beguncev, in naprej proti gruzijskim mestom kot npr. Gori, je Gruzijo razdelil na dva dela z vmesnim ruskim nadzorom. Tako so lahko Rusi narekovali tempo in pogoje za končanje spopadov in krize v Gruziji kar je rezultiralo v podpisu dogovora med Gruzijo in Rusko federacijo, katerega posrednik je bila EU z Francijo na čelu.

Ruski viri trdijo, da je Rusija zgolj odgovorila na gruzijsko agresijo, vendar pa nekateri viri navajajo, da naj bi 7. avgusta Rusi poleg enot mirovnikov imeli tudi že druge enote v Južni Osetiji, ki so nato v prvi noči spopada pomagale braniti Chinvali (Malek 2009, 229). Obe strani sta do neke mere anticipirali ta spopad, kar so pokazale tudi prej omenjene priprave strani na spopad, ki so eden izmed ključnih dejavnikov uspešnosti določene operacije, tako lahko z gotovostjo trdimo, da Rusi vsekakor vsega niso pustili naključju, ter prodoru skozi tunel Roki. Tako so vsekakor že prej okrepili svoje enote v Južni Osetiji, kar pa se jim je dobro obrestovalo, saj so te enote ob podpori Južno Osetijske vojske in paramilitarcev Gruzijce zadrževali, da niso popolnoma zavzeli glavnega mesta Chinvali, vse do prihoda glavnine ruskih oboroženih sil.

Ruski preiskovalni urad sumi, da je šlo v južnoosetijskem glavnem mestu za nameren poboj približno 300-400 civilistov, kar predstavlja okrogel 1 odstotek celotnega prebivalstva Chinvalija. Organizacija Human Right Watch pa je to številko potrdila s stavkom, da je številka »uporaben začetni podatek« (Whewell 2008). Gruzijska vojska je v spopadu bila obtožena tudi napada na civilne cilje, saj naj bi gruzijska vojska napadala civiliste medtem, ko so se ti hoteli umakniti pred spopadi. Streljali naj bi na njih kar med begom (Whewell 2008). Vendar pa naj bi se podobno dogajalo tudi na drugi strani.

5.2.1 Mirovni sporazum in prekinitev sovražnosti

Pod vse večjim zunanjim pritiskom mednarodne skupnosti ter notranjih, predvsem s strani kapitala, saj je oborožen spopad imel sorazmerno velike implikacije na ruski borzni indeks in tuje vlagatelje, je Rusija podlegla pritiskom in pristala na mirovni sporazum. Slednjega je oblikovala EU, kateri je v tem času predsedovala Francija oziroma njen predsednik Nicolas Sarkozy. EU je tako oblikovala dokument sestavljen iz šestih ključnih točk, ki bi končal spopade oziroma napetosti v Gruziji. Dokument je dejansko dogovor, ki se glasi:

Dogovor, ki sta ga sklenila ruski predsednik Dmitrij Medvedjev in gruzijski predsednik Mihail Sakašvili in ki ga je podal predsedujoči EU, francoski predsednik Nicolas Sarkozy obsega šest točk glede neuporabe sile, dokončno prekinitev sovražnosti, prost dostop do humanitarne pomoči (kar vključuje varno vrnitev beguncev), vrnitev gruzijskih sil nazaj v svoje baze, umik ruskih sil na območje, kjer so bile pred sovražnostmi (njene sile za ohranjanje miru lahko ostanejo na kritičnih območjih še šest mesecev) in odprtje mednarodne razprave o ohranjanju varnosti v Abhaziji in Južni Osetiji, ki bo temeljila na odločitvah OZN-a in OVSE-ja (The peace agreement presented to the Georgians by the French president 2008).

Dogovor o prekinitvi ognja je prvi podpisal Gruzijski predsednik Sakašvili in sicer 15. avgusta (Baldwin 2008), takoj za njim pa je naslednji dan podpisal dogovor tudi Medvedjev (Golovnina 2008). Vendar pa je pri oblikovanju dogovora pomembno poudariti, da je bil v veliki meri diktiran s strani Rusije kot zmagovalke v spopadu. Dogovor nikjer ne omenja števila sil, ki se morajo umakniti, res je da bi se naj ruske sile umaknile nazaj v svoje baze v SKVO, vendar je velik del teh sil ostal v Južni Osetiji kot tudi v Abhaziji pod pretvezo mirovnihi sil za zagotovitev spoštovanja doseženega dogovora, kar dogovor tudi določa. Tako si je Rusija zagotovila še dodatne sile v separatističnih pokrajinah in dokončno uveljavila status neodvisnosti Južne Osetije, ki ga je nato nekaj dni kasneje tudi priznala.

Rusija je 12. avgusta začela s končevanjem operacij, dosegla je vse svoje cilje razen enega. Edini cilj, ki ni bil dosežen je padec Sakašvilijeve vlade, to naj bi Rusija označila kot ne tako pomemben faktor pri uspehu v kratki in omejeni vojni proti Gruziji. Seveda so bile navedbe, da naj bi Rusija nadaljevala s svojimi operacijami tudi 13. avgusta, vendar so te operacije bile namenjene vzpostavitvi varnostnega koridorja okoli Južne Osetije, z uničevanjem vojaške in civilne infrastrukture, katero bi lahko Gruzija uporabila potem, ko bi se večji del ruskih sil umaknil (Hamilton 2008).

Še en faktor, ki je Rusijo silil k končanju operacij pa je bil neizbežen prej omenjeni prihod delegacije Evropske unije z mirovno pogodbo, ki je vrnila situacijo nazaj v *status quo*. Rusija verjetno ni hotela, da jo potegnejo v pogajanja, raje je pustila naj dejstva na terenu govorijo zase. Čeprav je Medvedjev sprejel prej opisanih šest točk v pogodbi, Rusija ni in tudi ne bo zmanjšala svojih sil v Abhaziji in Južni Osetiji na stanje pred 7. avgustom, kot tudi ne bo dovolila vrnitev gruzijskih mirovnihi sil na svoje položaje v Južni Osetiji (Hamilton 2008).

Mirovni sporazum v šestih točkah je prvotno predvideval mednarodno diskusijo glede bodočega statusa Južne Osetije in Abhazije, vendar je Sakašvili povedal Sarkozyju, da ne bo sprejel pogajanj o statusu, tako so se dogovorili glede diskusije o varnosti in stabilnosti v pokrajinah (Hamilton 2008).

Rusija seveda nadaljuje s svojo vojaško prisotnostjo v pokrajinah in njena diplomatska strategija je zasnovana na zagotovitvi, da bosta Abhazija in Južna Osetija za Gruzijo izgubljeni, da bodo gruzijske možnosti glede članstva v Natu minimalne, in da bo Ruska moč in vpliv spoštovana v in zunaj post-sovjetskega prostora. Tako vidimo, da imajo dejanja Rusije neko kontinuiteto in sicer sovpadajo z doktrino Medvedjeva, ki temelji na šestih principih:

- priznanje temeljnih načel in določil mednarodnega prava v odnosih med civiliziranimi državami,
- svet mora biti multipolaren (ni dominacije samo ene države),
- Rusija se ne želi izolirati, ne konfrontirati,
- zaščita življenja in dostojanstva ruskih državljanov izven mej Rusije,
- obstajajo v bližnji soseščini regije kjer ima Rusija "privilegirane interese" in kjer bo gradila prijateljske vezi,
- prihodnost ni odvisna le od Rusije ampak tudi od prijateljev in partnerjev v mednarodni skupnosti (Žabkar 2008).

Rusija si hoče zagotoviti svoje mesto v mednarodni skupnosti kot ZDA enakovreden akter in ponesti mednarodne odnose moči na multipolarno raven, kjer se bodo kosala mnenja in interesi dveh ali več enakovrednih subjektov. Vendar se le to lahko doseže, le če ima Rusija ali katerakoli druga država zagotovljeno varnost v njeni neposredni interesni sferi, ki je dejansko območje pred njenimi vrati.

5.3 Posledice konflikta

Glede na kratko časovnico oboroženega spopada, so posledice zelo velike, tako v Gruziji, Južni Osetiji kot v Rusiji. Raziskati pa hočemo odsev vojne na protagoniste ter na razmerja v mednarodni skupnosti.

5.3.1 Žrtve in razseljene osebe

Human Rights Watch ocenjuje, da je bilo v spopadu ubitih 300-400 civilistov. Gruzijški viri navajajo da je bilo v Gruziji (brez Abhazije in Južne Osetije) prisilno razseljenih 127.000 ljudi, kar je približno 2.7 odstotka gruzijske populacije. Po Južno Osetijskih ocenah pa naj bi 65.000 ljudi t.j. 90 odstotkov prebivalstva bilo razseljenih. Po podatkih UNHCR (Visoki komisariat Združenih narodov za begunce) je bilo 30.000 razseljenih znotraj Južne Osetije, 35.000 pa jih je prebegnilo v sestrsko Severno Osetijo, torej v Rusijo (Stepanova 2008, 2).

Glede na ocene Sveta Evrope naj bi bilo med konfliktom ubitih 300 in 500 ranjenih na južnoosetijski in ruski strani in 364 ubitih in 2.234 ranjenih na gruzijski strani (Nussberger 2009, 359).

Pet dnevna vojna je po navajanju južnoosetijskih virov rezultirala v smrti 1.692 ljudi in 1.500 ranjenih. Ruski vir navaja 1600 smrti med civilnim prebivalstvom Južne Osetije, 74 vojakov, od tega 11 mirovnikov in 171 ranjenih. Po nekaj mesecih pa je Rusija spremenila številke in sicer naj bi umrlo v vojni 48 ruskih vojakov in 162 osetijskih civilistov. Gruzijci pa naj bi utrpeli 416 smrti, od katerih je 169 vojakov in 228 civilistov. Glede na podatke UNHCR pa naj bi 192.000 Gruzijcev bilo razseljenih (Nalbandov 2009, 28–29).

Zanimivo pri teh številkah je, da se nikjer ne omenja žrtev Južno Osetijske vojske in paramilitarcev. Prav tako se ne omenja koliko žrtev med gruzijskimi civilisti, je bilo dejansko pripadnikov paramilitarcev, ki niso regularna vojska in torej ni nujno, da nosijo uniforme. Torej moramo pri številkah o žrtvah civilistov paziti dejansko na dejstvo, da v trenutku oboroženega boja res mogoče niso bili tako »nedolžni«, kajti po podatkih naj bi 90 odstotkov gospodinjstev v Južni Osetiji imelo vsaj en kos orožja, večinoma jurišno puško AK-47 (Kalašnikov).

5.3.2 Politične implikacije

V znanstvenih krogih je bilo veliko napisanega na temo ruske agresije proti Gruziji, predvsem v zahodnih krogih, kjer nekateri avtorji popolnoma zanemarjajo dejstvo, da je Gruzija prva napadla, seveda lahko razpravljamo o incidentih pred oboroženim spopadom, kdo jih je izzval itn. vendar moramo pogledati, kdo je bil tisti, ki je začel z masovno vojaško operacijo priključitve Južne Osetije, seveda zdaj ne rečemo, da Rusija ni isto počela, le na drug način. Tokrat pa Rusiji ni preostalo drugega, kot da zavaruje svoje interese in svoje državljane.

Rečemo lahko, da bi glede na kontinuirano krhko in nestabilno situacijo v delih ruskega severnega Kavkaza, obe opciji torej aktivnost ali neaktivnost vseeno imeli resna politična tveganja za Rusijo.

Vojna v Gruziji je dokaz, da je vojaška sila kljub vsemu še vedno pomemben atribut moči sodobne države. Sreča v nesreči je, da je kriza ostala znotraj meja Gruzije in se ni prelevila v regionalno vojno. Kljub tej srečni okoliščini pa bo imela vojna pomembne dolgoročne posledice v mednarodni skupnosti, še posebej v strateškem trikotniku EU – ZDA – Rusija. Spopad je potrdil, da je Gruzija, podobno kot Ukrajina, sicer ključna geopolitična in geostrateška evropska prelomnica, kjer svoje moči merijo prej omenjene tri sile. Vojna je tudi vrhunec napetosti, ki so se kopičile že vse od začetka gradnje naftovoda Baku – Tbilisi – Cheyan (BTC), še posebej pa po revoluciji vrtnic, ki je pod vodstvom predsednika Sakašvilija na oblast privedla prozahodno gruzijsko elito. Kljub velikim vlaganjem v oborožene sile je Gruzija ponovno doživela boleč in ponižujoč poraz, primerljiv s porazom leta 1993 v Abhaziji. Sedanji poraz pa je toliko bolj boleč, saj je Gruzija krenila v spopad v prepričanju, da ima dobro oboroženo in pripravljeno, po zahodnih standardih ukrojeno vojsko (Grošelj 2008b, 17).

Glavno tveganje Rusije je bila opredelitev do statusa Južne Osetije kot tudi Abhazije – nekaj kar se je Rusija skušala izogniti že nekaj let, primarno zaradi svojih izkušenj z Čečenijo in drugega potencialnega separatizma. Po oboroženem spopadu z Gruzijo pa je Rusija hitro sprejela odločitev o priznanju neodvisnosti obeh regij (Stepanova 2008, 3). »Ti območji sta zdaj praktično izgubljeni za Gruzijo« (Emerson 2008, 6). Kot kaže je to dejanje bilo diktirano iz pragmatičnih pomislekov – v vidiku ruske nesposobnosti zagotoviti varnost v regijah s prisotnostjo mirovnih sil, kot tudi katerih koli širših strateških interesov. Kakršne koli večje in dolgoročne vojaške odločitve glede Abhazije in Južne Osetije, bi lahko uvedli le na podlagi bilateralnih dogovorov z neodvisnimi državami (priznanje samostojnosti) (Stepanova 2008, 3).

Politično tveganje neposredovanja bi bilo zelo visoko predvsem glede na razmere na severnem Kavkazu. Večina Osetijcev živi v Rusiji in pomanjkanje odločnosti Rusije oziroma nevmešanje v konflikt bi skoraj zagotovo za posledico imelo selitev večine Južno Osetijcev v Severno Osetijo. Najpomembnejše pa je, da bi zagotovo tvegali lojalnost enih najbolj

zaupanja vrednih ljudi v severnem Kavkazu, kar bi lahko povzročilo efekt domin v drugih delih regije.

Kriza je nazorno prikazala nevarnost, tveganje držanja t.i. zamrznjenih konfliktov nerešenih in pokazala njihovo sposobnost za ostro eskalacijo v vojaški spopad. Razumevanje teh tveganj je imelo za posledico nepričakovane politične implikacije v drugih konfliktih v regiji. Na primer situacija v Gorskem Karabahu je bila na začetku 2008 pred eskalacijo, zdaj je vojaška rešitev problema skoraj nepredstavljava. Saj so novembra 2008 predsedniki Armenije, Azerbajdžana in Rusije podpisali izjavo o zavezanosti rešitve problema z mirnimi sredstvi. Prav tako se je povečala možnost rešitve Trans-Dnjesterskega vprašanja, z zagotovitvijo polne podpore Moldavske vlade k mirni rešitvi spora, kar bi naj Rusija zagotovila z večjim političnim pritiskom na Trans-Dnjester. Prav to Rusija zdaj dela, pokazati mora, da so bile njene akcije glede Južne Osetije in Abhazije izjeme (Stepanova 2008, 4).

Ruska dejanja imajo dve komponenti in sicer etnični aspekt in vpeljava popolnoma novega domačega in mednarodnega političnega mišljenja. Če gledamo iz etničnega vidika lahko opazimo, da čim je vojaško posedovanje postalo neizbežno v Južni Osetiji, Rusiji ni preostalo nič drugega kot braniti svoje državljane pred gruzijskim vojaškim napredovanjem (Nalbandov 2009, 31). Kot smo že večkrat omenili Rusija poudarja, da bo branila svoje državljane, na te izjave lahko gledamo tudi iz širše perspektive in sicer lahko to seveda impliciramo na celotno rusko diasporo v vseh bivših sovjetskih republikah. »Če Rusija ne bi posredovala, bi takšna neaktivnost bila zelo nevarna njeni sami suverenosti saj bi v Severni Osetiji izbruhnila agresivna politika proti Rusiji, saj je le ta prepustila njihove brate in sestre Gruzijcem« (Nalbandov 2009, 31). Neposredovanje pa bi lahko tudi negativno rezultiralo v vprašanjih glede moči države, ki bi v takem lahko izgubila avtoriteto v očeh svojih državljanov v Rusiji, katerega si je skozi Putinovo obdobje spet pridobila.

Na mednarodnem prizorišču so dejanja Rusije izgledala primerna glede na rdečo nit moderne zunanje politike, ki jo je v zadnjih letih uresničevala. Vpliv Rusije na Kavkazu ne neposredno povezan z njeno potrebo zavarovanja južne meje, kar se je poslabšalo s potencialno širitvijo Nata. Rusija na to gleda kot na sovražno potezo zoper njeno politične in vojaške interese. Potencialna integracija nekdanjih sovjetskih republik – Gruzije in Ukrajine v Nato, bi bila velik emocionalni udarec Rusiji, saj bi izgubili svoje nekdanje brate proti »sovražnemu« zahodu, kar bi lahko pomenilo nadaljnje vojaške grožnje, saj bi Nato bil pred vrati Rusije na njeni južni meji (Nalbandov 2009, 32). Skozi desetletje po razpadu Sovjetske zveze pa je

Rusija poskušala spet vzpostaviti njen hegemonoški status in se pokazati kot še vedno močna sila – če ne na svetovni ravni potem pa prav gotovo na regionalni. Saj je Rusija v letih pod Jelcinom delno izgubila svoj status svetovne velesile in se je osredotočila na regionalno raven, med drugim se je vključila tudi v SCO (Shanghai Cooperation Organization), ki je regionalna organizacija, vendar z velikim vplivom na območju osrednje Azije.

Južno Osetijo so zaradi boja za geostrateški položaj med ZDA in Rusijo označili tudi kot 'krvavo šahovnico'. Avgustovska vojna bi lahko zanetila ves Kavkaz, na območju katerega je še veliko drugih nerešenih konfliktov – t. i. »zamrznjenih konfliktov«. Pomembno je tudi opozorilo, da žerjavica avgustovske vojne še ni pogašena. Vse to je sprožilo tudi ugibanja o morebitni novi hladni vojni med Zahodom in Rusijo. Medvedjev je ob tem sicer zatrdil, da si Rusija ne želi nove hladne vojne, vendar – kar je še bolj pomembno – se nove hladne vojne ne boji (Finance 2008).

Vojna v Gruziji je geopolitični in geostrateški triumf Rusije in njenih oboroženih sil, ki so kljub relativno zastareli vojaški opremi dokazale, da so spoštovanja vredna in resna vojaška sila. Čeprav naj bi ruski vojaški poseg mnoge zahodne analitike presenetil, pa je bil ruski odziv pričakovan, saj so le teden pred konfliktom preizkušali odzivnost svojih sil, v primeru napada na mirovne sile v Južni Osetiji. Seveda lahko razpravljamo, ali je bil ruski odziv nesorazmeren ali prekomeren, oziroma ali je bil sploh legitimen v okvirih obstoječega mednarodnega reda. Ruski poseg sodi v t.i. sivo cono⁶ vojaških intervencij, kakršne si privoščijo velike sile. Rusija se sicer sklicuje na moskovski sporazum, v katerem je Rusija garant statusa quo, in pa na preprečevanje genocida nad osetijskim ljudstvom (Grošelj 2008b, 18).

»Rusija je s posegom v svet poslala vrsto sporočil, ki so do temeljev pretresli obstoječi svetovni red. S porazom Gruzije je območju bivše Sovjetske zveze dokazala, da ostaja ključni akter in ključ stabilnega ter mirnega razvoja na tem območju. Hkrati pa je zastrašila države te regije, ki bodo sedaj ne glede na razplet pri svojem približevanju Natu in EU mnogo bolj previdne in pripravljene prisluhniti ruskim pomislekom, kot so bile do sedaj« (Grošelj 2008b, 18).

---

⁶ »Siva cona« vojaških intervencij spada med spopade nizke intenzivnosti, ki leži med mirom in vojno: to so omejeni politično-vojaški posegi, s katerimi se želijo doseči politični, socialni, gospodarski ali psihološki cilji. Z oboroženim bojem pa se le podpira te dejavnosti (Žabkar 2003, 123).

Zakaj je Zahod na čelu z ZDA v zanj ključni energetska in tranzitna regija doživel hud strateški poraz, saj zoper ruski poseg ni storil praktično nič. Nemoč EU in ZDA se je posebej boleče odrazila v ruskem diktiranju šestih načel reševanja spora, ki jih je morala gruzijska stran sprejeti. Pri izboljševanju njenih pogajalskih pozicij pa niso pomagale niti ameriške grožnje Rusiji z mednarodno osamitvijo. ZDA se dobro zavedajo, da za tovrstno osamitev ne bi dobili podpore niti med vsemi državami članicami Nata, kaj šele v širši mednarodni skupnosti (Grošelj 2008b, 18–19).

»Ruski poseg v Gruziji označuje tudi konec politike Zahoda, s katero je poskušal vse močnejšo Rusijo integrirati v mednarodni sistem skladno s svojimi načeli. Rusija je s posegom sporočila, da bo v mednarodni sistem vstopila pod svojimi načeli in pogoji. Zahodni cilj, da bi bila Rusija, tesna partnerica zahodnim demokracijam, pa četudi malce demokratično deficitarna, je z vojaškim posegom spodletel« (Grošelj 2008b, 19).

Eno leto po konfliktu je situacija v obeh regijah ob občasnih spopadih še vedno nepredvidljiva. Strani se še vedno obtožujejo glede novega oboroževanja ob mejah. Na primer ko je maja 2009 Nato imel svojo Longbow 09/ Lancer 09 vajo v Gruziji jo je Moskva označila kot odprto provokacijo. Na drugi strani, ko je Rusija skupaj z Južno Osetijo in Abhazijo imela junija vajo Kavkaz 2009, je Gruzija označila to kot varnostno grožnjo in resno provokacijo (Cowan 2009, 22). Vendar takšne stvari niso neobičajne, saj si nobena od strani trenutno ne more privoščiti, da bi se pokazala šibka in nepripravljena, ter tako hendikepirana v nadaljnjih pogajanjih o statusu pokrajin, pa če tudi Gruzija za to rabi Nato.

Moskva seveda ostaja pozorna glede novega poskusa Gruzije za vzpostavitev oblasti v pokrajinah, saj se Gruzija na novo oborožuje, seveda pod budnim očesom Nata in zahodnih zaveznikov, ker je bilo veliko vojaške opreme in infrastrukture uničene med vojno, ji seveda tudi drugega ne ostane. Rusija pa tako še vedno ohranja prisotnost ruskih vojakov 3.700 v vsaki pokrajini. Gruzija pa utrjuje tudi meje z Abhazijo in Južno Osetijo z jarki in vrečami peska, zaenkrat pa še ni pa nobene težke mehanizacije. Rusi pa so svoje vojake ob mejah zamenjali s stražarji, čeprav še vedno ruskimi, je to pomagalo k zmanjšanju napetosti, predvsem v očeh prebivalcev obmejnih območjih gruzijskega porekla (Cowan 2009, 22).

5.4 Interesi strani v konfliktu

Čeprav je Rusija trdila, da varuje svoje državljane in mirovnike v Južni Osetiji je vstopila v vojno tudi zaradi večjih ciljev: končati Gruzijsko prisotnost in suverenost nad Južno Osetijo in Abhazijo. Rusija je že več let aktivno podpirala separatistična gibanja v obeh pokrajinah. Prav tako pa so hoteli zmanjšati oziroma uničiti gruzijske vojaške zmogljivosti. Ter tako oslabiti možnosti Gruzije za članstvo v Natu, z demonstracijo »nezanesljivosti« gruzijske vlade in nevarnosti širitve Nata Evropi in ZDA. Na en način pa so hoteli tudi kaznovati tako gruzijsko vlado, zaradi njenih obstoječih ambicij glede Nata in njeni zavrnitvi, da se le temu odpove, kot tudi Zahod za njegovo podporo Gruziji in priznanju Kosova, ter seveda prestrašiti druge post-sovjetske države, predvsem Ukrajino in Azerbajdžan, glede njihovih evroatlantskih ambicij (Hamilton 2008).

Ruski večji politični cilj je bil oslabiti oziroma izzvati padec Sakašvilijeve vlade. Ruska vlada je jasno povedala, da se z Sakašvilijem ne bodo pogajali. Ruski strateški cilj je, da se Gruzije odpove svojim nameram o evroatlantskih povezavah, primarno Natu, in se vrne v Rusko interesno sfero – kar bi dalo Rusiji vpliv na Gruzijsko zunanjo in varnostno politiko. Da pa bi lahko dosegli to pa mora slediti odhod Sakašvilijeve vlade in zamenjava le te z bolj ubogljivim, proruskim režimom (Hamilton 2008).

V posegu Rusije v Gruzijo lahko najdemo dva relevantna faktorja, glede energetske in transportne politike in sicer: potreba po zavarovanju dostopa do Črnega morja, predvsem njegovih transportnih zmožnosti in geostrateškega položaja, ter zagotovitve kontrole nad transportom energentov iz Kaspijskega jezera, ter potemtakem ostati glavni dobavitelj energentov v Evropo in dalje.

Po razpadu Sovjetske zveze je Rusija ostala brez veliko morskih povezav oziroma dostopa do prej enih izmed glavnih pristanišč za prekomorski transport. Prav pogled na dinamiko razvoja ruskega transportnega omrežja nam daje pomembne informacije o ruskem gospodarskem interesu v Kavkazu, ki je utrpel drastično zmanjšanje morskega transporta na začetku 90 let. V desetih letih torej od 1991 pa do 2001 se je transport v tej regiji zmanjšal za 70 odstotkov in od 2001 do 2007 še za dodatnih 18 odstotkov, na samo 0,3 odstotke celotnega transporta v Rusiji (Nalbandov 2009, 33).

To lahko pojasnimo z omejeno in drago morsko trgovino, zaradi narave ruskih pristanišč, ki so locirane večinoma na severu države in lahko nemoteno delujejo le določeno število

mesecev na leto, zaradi ostrih klimatskih razmer (Murmansk, Nakhodka, Vladivostok). Od devetdesetih let dalje so vsa sovjetska pristanišča na Baltiku, z izjemo St. Petersburga, in na Črnem morju, z izjemo Novorosiska, pripadla novim državam. Iz tega pogleda vidimo, da prednost, ki jo lahko nudi Abhazija je poleg hitre povezave z Mediteranom, tudi celoletna operativnost njenih pristanišč in ta dostop Rusiji omogoča boljši dostop do Evrope in sveta (Nalbandov 2009, 33).

Še dalje vsa sovjetska letovišča so izven Rusije v Ukrajini in Gruziji, čeprav je ta infrastruktura med vojno v Abhaziji bila precej uničena pa je njena obnova že vrsto let podprta iz strani ruskega kapitala. Prav tako pa je zelo pomemben vidik ruske flote na Črnem morju s svojo bazo na Krimskem polotoku, ki je ogrožena zaradi nenehnih sporov z Ukrajino. Tako so januarja 2009 Rusi začeli graditi bazo za svojo črnomoško floto v Abhazijskem mestu Ochamchira in v principu so lahko prav tako tudi druga pristanišča uporabna za vojaške potrebe (Nalbandov 2009, 33).

Z razliko od Abhazije je ekonomska koristnost Južne Osetije dokaj slaba. Zemlja zaradi klime in goratega terena ni primerna za večjo agro-kulturno proizvodnjo. Naravnih bogastev skoraj ni, kot ni niti industrije, regija je v sovjetskih časih preživela s transferji iz centralnega sovjetskega oziroma gruzijskega proračuna. Vendar velik del finančnih sredstev pride tudi iz diaspore in Severne Osetije. Še en omembe vreden vir dohodka, pa je sicer ilegalni tranzit blaga med Rusijo in Gruzijo, ki ni kontroliran s strani gruzijske oblasti (Nalbandov 2009, 34).

Ruski interes posredovanja v Južni Osetiji pa je vodila potreba za popolno zavarovanje kontrole transporta Kaspijskih energentov v Evropo. Naftne zaloge in zaloge zemeljskega plina v Kaspijski regiji naj bi se gibale okoli 17 do 49 milijard sodov nafte, kar je primerljivo z zalogami Katarja in Libije in 232 bilijonov kubičnih metrov plina. Baku-Tbilisi-Supsa, Baku-Tbilisi-Ceyhan in Baku-Tbilisi-Erzerum naftovodi so speljani mimo Rusije, kar postavlja Rusijo v neugoden položaj, saj njen naftovod Baku-Grozni-Novorosisk tako trpi izgube, letno naj bi Rusija izgubila samo preko tega naftovoda 10 milijonov ton nafte, ki bi bila speljana preko njenih naftovodov in letno se samo preko Baku-Supsa naftovoda načrpa trikrat več nafte kot pa preko ruskega (Nalbandov 2009, 34).

Glede na koristi, ki jih tranzit nafte in plina prinese vpletenim državam, Kavkaz postaja bojišče za pravice do transporta energentov, ker kontrola naftovodov prinaša velike strateške in politične vplive ter moči. Kajti kdor nadzira izvozne poti, nadzira nafto in plin, kdor pa

nadzira nafto in plin pa ima v oblasti »Heartland«. Moč zapirati in odpirati naftovode bo postala del tekmovanja v kavkaški in kaspjski regiji in seveda interes Zahoda (Nalbandov 2009, 35).

Obstoj konfliktov v Kavkazu in velike občutljivosti naftovodov na uporniške napade povzročajo velike skrbi vsem vpletenim. Tako so obnovljene sovražnosti v Gruziji ponovno izpostavile kako ranljiv je tranzit nafte. Le ta se je za dvakrat zmanjšal od oboroženega spopada in se med njim celo zaprl. Kot rezultat vojne v Južni Osetiji in zaskrbljenosti glede usode svojih naftnih rezerv je Azerbadžan začel pogajanja z Rusijo za vsaj podvojitev količine tranzita nafte od kaspjskega rezervoarja preko severnega naftovoda, kar bi naj po nekaterih ocenah Rusiji prineslo 1,3 milijone dolarjev na mesec, čeprav številke niso visoke pa je to prineslo Rusiji tudi tranzit drugih energentov in tako v roke Moskvi položilo kontrolo kaspjske nafte, popolnoma mimo dosega Zahoda (Nalbandov 2009, 35).

5.5 Klasifikacija spopada

Sodobne vojne in oboroženi spopadi nimajo več narave dolgotrajnih bojov in kampanj, kot smo jih vajeni iz zgodovinskih učbenikov, danes so oboroženi spopadi zelo dinamični in kratkotrajni, z velikimi posledicami. Intenzivnost spopadov je danes večja kot kadarkoli prej. Tako se v zelo kratkem času lahko doseže katastrofalne posledice za določenega akterja. V oboroženem spopadu v Južni Osetiji in Gruziji smo videli prav slednje, velika intenzivnost in dinamičnost oboroženih bojov v vseh sferah boja (zrak, zemlja, morje), ki so v zelo kratkem času dosegli velike posledice. Tako bomo oborožen spopad tudi klasificirali torej glede na posledice (žrtve) in glede na intenzivnost bojov.

Mednarodna vojaška in obrambna enciklopedija definira vojno kot (oborožen) spopad med večjimi politično organiziranimi družbenimi skupinami z antagonističnimi cilji, kot so klani, plemena ali večje skupine, države ali zveze držav, pod pogojem, da so konfrontirane skupine »dovolj močne«, da so ustvarjene razmere, da spopad traja »določen čas« in da ima »dovolj veliko intenzivnost«. Če ta trojni neizogiben pogoj ni izpolnjen, lahko sicer govorimo o oboroženem spopadu, a ne o vojni (Žabkar 2003, 104).

Oborožen spopad pa najbolje definira skandinavski šola, in sicer kot spopad zaradi nasprotovanja glede oblasti in/ali ozemlja, ki zaradi uporabe oborožene sile dveh strani, od

katerih je vsaj ena vladna ali državna, povzroči najmanj 25 žrtev zaradi bojevanja (Javornik 2000, 315).

Oborožen spopad pa lahko dalje delimo v tri podenote:

- manjši oborožen spopad: vsaj 25 z bojem povezanih smrti letno in manj kot 1.000 z bojem povezanih smrti v času spopada;
- srednji oborožen spopad: vsaj 25 z bojem povezanih smrti letno in skupno število vsaj 1.000 mrtvih, vendar manj kot 1.000 v kateremkoli letu;
- vojna: vsaj 1.000 z bojem povezanih smrti letno

Glede na intenzivnost oboroženih spopadov pa glede na lestvico intenzivnosti spopadov⁷ po HIIK (Heidelberger Institut für Internationale Konfliktforschung) ločimo: latentni (prikriti) konflikt, manifestni konflikt, krizo, resno krizo in vojno.

Po ocenah, ki smo jih navedli, naj bi spopad v Južni Osetiji povzročil okrog 600 žrtev v petih dneh kolikor je trajal. Tako vidimo, da lahko oborožen spopad po številu žrtev klasificiramo med manjši oborožen spopad, saj ni povzročil več kot 1.000 žrtev v enem letu. HIIK pa je glede na intenzivnost bojev, ki so se odvijali označil oborožen spopad kot vojno⁸, torej oborožen spopad z najvišjo intenzivniteto. Tako se znajdemo v dilemi, saj imamo na eni strani relativno majhno število žrtev in zelo kratko obdobje spopada, na drugi strani pa se soočamo z veliko intenzivniteto in velikimi posledicami oboroženega boja, kar ustreza pojmu vojne. Prav tako pa če zanemarimo zelo kratko časovno obdobje spopada, kar ustreza trendom sodobnih vojn, konflikt ustreza pojmovanju vojne po Mednarodni vojaški obrambni enciklopediji. Imamo dva močna akterja (državi), ki sta najprej notranji konflikt prenesla na mednarodno raven in imamo visoko intenzivniteto in dinamiko oboroženega boja. Torej če združimo ugotovitve spoznamo, da oborožen spopad ni vojna samo po žrtvah, ki jih je povzročil, vse druge komponente oboroženega boja pa kažejo na vojno – majhno vojno.

---

⁷ Glej prilogo D.

⁸ HIIK definira vojno kot »vrsto nasilnega konflikta, v katerem se nasilni ukrepi uporabljajo nepretrgoma, na organiziran način. Strani v konfliktu izvajajo razširjene ukrepe, ki so odvisni od posamezne situacije. Posledice uničenja so ogromne in dolgotrajne« (Heidelberger Institut für Internationale Konfliktforschung 2009).

6 SKLEP

Avgustovska kriza je torej bila majhna vojna, ki se ne bi smela zgoditi. Majhna vojna, vendar vojna s težkimi posledicami za Gruzijo, Rusijo, kot tudi za preostali del mednarodne skupnosti. To je bila prva vojna Evrope v 21. stoletju.

»Vojna v Gruziji je kot je bilo moč pričakovati, pretresla tako regijo kakor tudi svetovno ureditev in opozorila, da svet, v katerem živimo, ni tako stabilen kot se nam je morda zdelo. Gre za vojno, ki so jo vsi pričakovali, nihče pa ni naredil nič, da bi jo preprečil. Še bolj pa je ta vojna dokaz, da so države, predvsem velike sile, pri zaščiti ali doseganju svojih interesov še vedno pripravljene uporabiti silo« (Grošelj 2008b, 17).

Vzroke za vojno smo našli predvsem v dolgoročni konfliktnosti in burni zgodovini na tem območju, kar sploh ni presenetljivo, saj kot je že Huntington v svojem delu o spopadu civilizacij označil Kavkaz kot križišče civilizacij in posledično »geo-narkotični koridor«, se je ob 20 narodih in 3 lingvističnih skupinah etničnim konfliktom tukaj zelo težko izogniti, še posebej če ima kak od teh narodov hegemonistične težnje.

V Gruziji smo skozi stoletja bili priča neprestanim etničnim konfliktom, vendar so se ti v zadnjih 20 letih ob težnjah po secesiji pokrajin v Gruziji zelo razplamteli. Vendar velja povedati, da se vojna ne bi razširila na višjo raven, če se ne bi vmešala Rusija, ki je ponesla konflikt na mednarodno raven. Kot smo ugotovili je bilo to pričakovano, ruski interesi so v večji meri povezani z geostrateškim položajem pokrajin in ugodnostim, ki jih le te lahko nudijo Rusiji (nadzor nad tranzitom energentov, povečan dostop do Črnega morja, vprašanje baze črnomske flote, ekonomski interesi, idr.). Spopad pa je bil koncev tudi razkazovanje moči in odločnost ruske politike do utrditve statusa Rusije v mednarodnih odnosih, kot velesile, ki se ne boji uporabiti silo za dosego svojih ciljev in interesov. Prav tako pa je z agresivno politiko pokazala, kaj čaka druge države, ki so na poti k evro-atlantskim integracijam in so neposredno v ruski interesni sferi. Na ta način je svoj doprinos k zaostitvi krize torej prinesla tudi vpletenost Zahoda v konflikt. Približevanje Gruzije evroatlantskim integracijam, ter vedno večja vpletenost ZDA in njenih interesov v Kavkaz, kot tudi drugih zahodnih držav, nesoglasja z Ukrajino, Azerbajdžanom, Armenijo, so bili dejavniki, ki so konflikt povlekli do mere, kateri smo bili priča.

Rusija je v posegu v Gruzijo imela dve možnosti in sicer lahko bi le pregnala Gruzijo iz Južne Osetije in zavarovala svoje državljane, vendar je Rusija razširila svoja dejanja in strateško

okupirala Gruzijo. Če bi ostalo samo pri prvem dejanju, se Rusije na mednarodnem prizorišču ne bi obravnavalo kot agresorja, vendar so Rusijo njeni interesi in strateški načrti ter cilji vodili drugam, v bolj nevarne in posledično tudi politično bolj donosne vode. Rusija se hoče na mednarodno prizorišče vrniti kot ZDA enakovredna sila, kar je eden izmed principov doktrine Medvedjeva. V prejšnjem desetletju smo gledali padec Rusije od globalne velesile na regionalno, vendar si je Rusija pod taktirko Putina opomogla, njene energetske rezerve pa ji omogočajo velik vpliv na evropsko in svetovno politiko, ter ji dajejo lep zalet, da znova postane globalna velesila, ter tako spet spremeni ravnotežje v mednarodni politiki.

Kriza v Gruziji avgusta 2008 je bila in še vedno je kriza tako ožjega območja, kot tudi širšega svetovnega območja. Posledice krize lahko najdemo tudi v širši svetovni politiki. Mnogi analitiki navajajo krizo v Gruziji kot nadaljevanje Kosovskega vprašanja, to povezavo seveda lahko potrdimo, vendar je kriza v Gruziji primer zase, ki bo potreboval veliko časa da se ga razreši. Če že od leta 1992 delujočim misijam mednarodne skupnosti ni uspelo rešiti krize v državi med Gruzijo in separatisti, jim tega tudi ne bo uspelo v bližnji prihodnosti. Doseženo premirje med Rusijo in Gruzijo je zelo krhko, razvoj dogodkov v Južni Osetiji in Abhaziji oz. razvoj odnosov med Rusijo in omenjenima pokrajinama pa se je povzpел do novih razsežnosti. Malo verjetno je namreč, da bo Gruzija še kdaj popolnoma vzpostavila svojo oblast na teh dveh območjih, vendar pa menim, da tudi ne bo mirno spremljala takšen razvoj dogodkov, vsaj če bo ostala na oblasti prozahodno usmerjena vlada. Rusija pa verjetno samo čaka na novo priložnost, ko bi lahko znova pokazala, kdo je pravi gospodar na Kavkazu. Težko je tudi posredovati med državama, ki nimata diplomatskih stikov, predstavniki njunih oblasti pa drug drugega označujejo z diplomatsko neprimernimi izjavami. V Južni Osetiji oz. na Kavkazu tako še vedno tli, zato je delo mednarodne skupnosti da se konflikt razreši že v sami osnovi oteženo in po mojem mnenju obsojeno na neuspeh.

7 LITERATURA

1. Baldwin, Chris. 2008. *Georgia president says signs ceasefire agreement*. Dostopno prek: <http://www.reuters.com/article/GCA-Georgia/idUSLF24632020080815> (12. avgust 2008).
2. Brown, Nick in Christopher F. Foss 2008. Flashpoint Georgia: ex-Soviet forces clash in South Ossetia. *Jane's International Defence Review* 41(8): 5.
3. Bryza, Matthew. 2008. Russia, Georgia, and the Return of Power Politics. *Hampton Roads International Security Quarterly*. Dostopno prek: <http://proquest.umi.com/pqdweb?index=12&did=1596954071&SrchMode=1&sid=2&Fmt=3&VInst=PROD&VType=PQD&RQT=309&VName=PQD&TS=1249994402&clientId=16601> (15. avgust 2009).
4. Cowan, Gerrard. 2009. One year on: Georgia, Russia stil on edge. *Jane's Defence Weekly* 46 (3): 22.
5. Curtis, Glenn E. 1994. *Georgia: A Country Study*. *U.S. Library of Congress*. Dostopno prek: <http://countrystudies.us/georgia/69.htm> (12. avgust 2009).
6. Donovan, George T. 2009. Russian Operational Art in the Russo-Georgian War of 2008. *U.S. Army War College*. Dostopno prek: <http://www.dtic.mil/cgi-bin/GetTRDoc?AD=ADA500627&Location=U2&doc=GetTRDoc.pdf> (25. avgust 2009).
7. Emerson, Michael. 2008. Post-mortem on Europe's first war of the 21st century. *Centre for European Policy Studies*. Dostopno prek: http://www.euractiv.com/29/images/post-mortem%20on%20Eu.doc_tcm29-175102.pdf (16. avgust 2009).
8. *Finance*. 2008. Medvejev: Ne bojim se nove hladne vojne, a je tudi ne želim. Dostopno prek: http://www.finance.si/221473/Medvedjev_Ne_bojim_se_nove_hladne_vojne_a_je_tudi_ne_%BEelim?sort=desc (4. avgust 2009).
9. Gaube, Aleš. 2008. Gruzija pred breznom vojne. *Dnevnik*. Dostopno prek: <http://cm.dnevnik.si/novice/svet/339223> (4. avgust 2009).

10. Giragosian, Richard. 2008. Georgian planning flaws led to campaign failure. *Jane's Defence Weekly* 45 (34): 22-23.
11. *GlobalSecurity*. 2006. North Caucasian Military District. Dostopno prek: <http://www.globalsecurity.org/military/world/russia/vo-north-caucasian.htm> (14. avgust 2009).
12. Golovnina, Maria. 2008. *Russia's Medvedev signs ceasefire pact: Kremlin*. Dostopno prek: <http://www.reuters.com/article/topNews/idUSLG35832820080816> (12. avgust 2009).
13. Grošelj, Klemen. 2008a. Vrenje na Kavkazu. *Revija Obramba* 40 (8): 17-19.
14. --- 2008b. Vojna v Gruziji. *Revija Obramba* 40 (9): 17-19.
15. Hamilton, Robert E. 2008. *Russia's Strategy in the War Against Georgia*. Dostopno prek: http://csis.org/files/media/csis/pubs/080814_cq_hamilton_russia.pdf (3. avgust 2009).
16. Hammick, Denise. 2008a. Georgian troops surround South Ossetia's capital. *Jane's Defence Weekly* 45 (33): 6.
17. --- 2008b. Georgia counts cost of conflict with Moscow. *Jane's Defence Weekly* 45 (34): 4.
18. *Heidelberger Institut für Internationale Konfliktforschung*. 2009. Dostopno prek: http://hiik.de/en/methodik/methodik_ab_2003.html (25. avgust 2009).
19. *Jane's Intelligence Review*. 2008. *Baiting the bear: Georgia plays Russian roulette* 20 (9): 8-15.
20. *Jane's Sentinel Country Risk Assessment*. 2009. Russia and the CIS: Georgia. Dostopno prek: http://www8.janes.com/Search/documentView.do?docId=/content1/janesdata/sent/cissu/geors050.htm@current&pageSelected=allJanes&keyword=tank&backPath=http://search.janes.com/Search&Prod_Name=CISSU&keyword (26. avgust 2009).
21. Javornik, Marjan., Dušan Voglar., Alenka Dermastia., Rajko Pavlovec., Blaž Resman., Janez Stergar., Zdravko Mlinar., Peter Weiss., Tone Wraber., Aleš Krbavčič., Tone

- Ferenc in Niko Torelli, ur. 2000. *Enciklopedija Slovenije*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
22. Malek, Martin. 2009. Georgia & Russia: The »unknown« prelude to the »five day war«. *Caucasian Review of International Affairs* 3 (2): 227-232. Dostopno prek: <http://proquest.umi.com/pqdweb?index=2&did=1769615831&SrchMode=1&sid=1&Fmt=3&VInst=PROD&VType=PQD&RQT=309&VName=PQD&TS=1249993456&clientId=16601> (8. avgust 2009).
23. Mikhelidze, Nona. 2009. After the 2008 Russia – Georgia war: Implications for the wider Caucasus and Prospects for Western Involvement in Conflict Resolution. *Istituto Affari Internazionali*. Dostopno prek: <http://www.iai.it/pdf/DocIAI/iai0901.pdf> (20. avgust 2009).
24. Nalbandov, Robert. 2009. Battle of Two Logics: Appropriateness and Consequentiality in Russian Interventions in Georgia. *Caucasian Review of International Affairs*. 3 (1): 20-36. Dostopno prek: <http://proquest.umi.com/pqdweb?index=5&did=1692253071&SrchMode=1&sid=2&Fmt=3&VInst=PROD&VType=PQD&RQT=309&VName=PQD&TS=1249993979&clientId=16601> (10. avgust 2009).
25. Natek, Karel. 2006. *Države sveta*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
26. Nussberger, Angelika. 2009. The War between Russia and Georgia – Consequences and Unresolved Questions. *Göttingen Journal of International Law* 1 (2): 341-364. Dostopno prek: <http://gojil.uni-goettingen.de/ojs/index.php/gojil/article/view/34> (12. avgust 2009).
27. *Ossetians*. 2008. Dostopno prek: http://ossetians.com/pictures/new/Georgian_South%20Ossetian.Map_map.jpg (28. avgust 2009).
28. *Oxford Analytica*. 2008. Georgia/Russia: Relations reach political impasse. Dostopno prek: <http://www.oxan.com/display.aspx?ItemID=DB141908> (8. Avgust 2009).
29. Parker Clifton B. 2008. Location of Georgia and the Russian part of North Caucasus. *University of California*. Dostopno prek: http://www.ucdavis.edu/images/features_level2/0908/south_ossetia_war_lrg.gif (28. avgust 2009).

30. Pust, Borut. 2008. *Vse vojne na Kavkazu*. Dostopno prek: <http://www.revija-radar.com/Arhiv-revije-Radar/Radar-361/VSE-VOJNE-NA-KAVKAZU.html> (1. avgust 2009).
31. Stepanova, Ekaterina. 2008. South Ossetia and Abkhazija: placing the conflict in context. *SIPRI Policy Brief*. Dostopno prek: <http://books.sipri.org/files/misc/SIPRIPB0811.pdf> (6. avgust 2009).
32. *The Middle East Journal*. 2009. Dostopno prek: <http://proquest.umi.com/pqdweb?index=9&did=1630156021&SrchMode=1&sid=2&Fmt=6&VInst=PROD&VType=PQD&RQT=309&VName=PQD&TS=1249993979&clientId=16601> (8. avgust 2009).
33. *The peace agreement presented to the Georgians by the French president*. 2008. Dostopno prek: http://graphics8.nytimes.com/packages/pdf/world/2008/08/20080813_GEORGIA_ACCORD.pdf (12. avgust 2009).
34. Whewell, Tim. 2008. *Georgia accused of targeting civilians*. Dostopno prek: http://news.bbc.co.uk/2/hi/in_depth/7692751.stm (10. avgust 2009).
35. Žabkar, Anton. 2003. *Marsova dediščina: Temelji vojaških ved, 1. knjiga*. Ljubljana: FDV.
36. --- 2008. *Bitka za Kavkaz: majhen spopad z velikimi posledicami*. Strateško operativna analiza. Predavanje 10.12.2008. Ljubljana: TR3.

Priloga A: Geografsko–demografska predstavitev prostora spopada

Spopad je zajel prostor celotne Gruzije, čeprav ruska kopenska vojska dejansko ni prodrla vse do juga države, ne moremo zanemariti ruskih zračnih udarov v notranjosti Gruzije, prav tako pa velja povedati, da se je vojna odvijala tudi na morju, sicer ni bilo zelo intenzivnih spopadov, predvsem zaradi dejstva, da Gruzija nima potrebnih kapacitet za boj na morju, vendar je skozi celotni spopad Rusija izvajala morsko blokado Gruzije. Tako bomo predstavili geografsko-demografske značilnosti celotne Gruzije ter izpostavili določene fakte Južne Osetije.

Gruzija

Gruzija leži v Zakavkazju, na vzhodni obali Črnega morja, na severu meji na Rusijo, na vzhodu na Azerbajdžan, na jugu pa na Armenijo in Turčijo. Obsega 69.700 km² in je večinoma gorata dežela, saj leži kar 54 odstotkov površja nad 1000 m. Na severu je z globokimi dolinami razrezan Kavkaz, ki se proti jugu strmo spušča v Kolhidsko ravnino ob Črnem morju. Iz nje se proti jugovzhodu nadaljuje široko podolje, v vzhodnem delu pa ga prekinja nizki Suramski hrbet, izrazita podnebna ločnica med vlažnim zahodnim in sušnim vzhodnim delom. Onstran je v porečju Kure nizko hribovje z medgorskimi kotlinami. Južni del Gruzije sega v Armensko višavje, visoko planoto, nad katero se dvigajo ugasli ognjeniki. Podnebje v zahodnem delu je vlažno subtropsko z milimi zimami in vročimi poletji ter obilnimi padavinami vse leto. Vzhodni deli imajo celinsko podnebje z vročimi in suhimi poletji ter s hladnimi zimami. Proti črnemu morju tečejo številne reke, največja je Rioni. Vzhodni del je sušnejši, vode iz njega pa odtekajo v reko Kura in nato v Kaspijsko jezero. V armenskem višavju so številna slana jezera. Najrodovitnejša tla so v Kolhidski ravnini in v rečnih dolinah. V zahodnem delu prevladujejo listopadni gozdovi, v vzhodnem delu pa stepa (Natek 2006, 235).

V Gruziji je leta 2008 živel 4.433.000 ljudi od tega so po narodni pripadnosti najštevilčnejši Gruzijci, ki so leta 2002 predstavljali 80,7 % vsega prebivalstva. V Gruziji živijo še Armenci (6,3 %), Rusi (1,9 %), Azeri (6,2 %), Oseti (1,5 %), Abhazijci (1,8 %), drugi (1,6 %). Gruzijci so večinoma pripadniki gruzijske pravoslavne cerkve, ki jo vodi tbilisijski patriarh. Kristjanki veri pripada 89 odstotkov gruzijskih državljanov, vključujoč Južno Osetijo in Abhazijo. Od tega pa spada k gruzijski pravoslavni cerkvi 82 % ljudi, ruski pravoslavni 2%, armenski

apostolski 4 % in rimski katoliški 1 % ljudi. V Gruziji pa je prisoten tudi Islam in sicer je šiitov 6,4 %, sunitov pa 3,5 %. Južni Oseti so v večini tudi pravoslavne vere, vendar so se podredili ruski pravoslavni cerkvi, v manjši meri pa je v Južni Osetiji prisoten tudi Islam (suniti), katerih je več v Severni Osetiji. Sicer pa je del Azeriovc, Osetov, Abhazijcev in del Gruzijcev, predvsem Adžarov muslimanov (Jane's Sentinel Country Risk Assessment 2009). Najgosteje sta poseljeni Kolhidska ravnina in Tbilisijska kotlina. Številna manjša mesta so v dolinah. Večja mesta so Tbilisi, Kutaisi, Rustavi, Batumi in Suhumi, slednji dve pa sta tudi največji pristanišči. (Natek 2000: 235).

V prvem desetletju samostojnosti se je gruzinsko prebivalstvo zmanjšalo za okoli 15 %. Abhazija in Južna Osetija sta zaradi oboroženih konfliktov izgubili približno polovico svoje populacije, predvsem zaradi izгона in prisilnega preseljevanja. Povprečje za ostali del Gruzije pa se je gibalo okrog 9 %, z večjim odstotkom v gorskih predelih države. Ena četrtnina vsega prebivalstva živi v glavnem mestu, na splošno pa se je delež prebivalstva v urbanih središčih zmanjšal s 55 % v letu 1989 na 52 % v letu 2002. Industrijska središča, kot sta Rustavi in Kutaisi, so po osamosvojitvi izgubila okoli 20 % svojega prebivalstva (Jane's Sentinel Security Assessments 2009).

Južna Osetija

Južna Osetija zajema 3.900 km², kar je malo večje kot Luksemburg, je pa območje zelo gorato. Večina prebivalstva Južne Osetije (ocene se gibljejo okoli 72.000) je naseljenega na robovih položnega in dokaj rodovitnega območja, kjer je tudi največje mesto in obenem glavno mesto Chinvali. Nekaj ljudi pa je naseljenih tudi v nižjih goratih predelih pokrajine. To območje je zelo siromašno kar se tiče naravnih bogastev, saj razen rodovitne zemlje predvsem na jugu in seveda gozdov ni drugih naravnih bogastev. Kot smo že povedali Osetijci pripadajo pravoslavni cerkvi, nekaj pa je tudi muslimanov (Jane's Sentinel Country Risk Assessment 2009).

Priloga B: Zemljevid Gruzije z označenima pokrajinama Južno Osetijo in Abhazijo

Vir: Ossetians (2008).

Priloga C: Potek vojne v Gruziji

Vir: Parker Clifton B (2008).

Priloga D: Klasifikacija konfliktov po HIIK

Stanje nasilja	Intenzivnost	Stopnja intenzivnosti	Vrsta konflikta	Definicija
Nenasilno	Nizka	1	Latentni (prikriti) konflikt	Različne pozicije glede točno določenih vrednot, ki so nacionalnega pomena, so latentni konflikti, če so zahteve ene strani izražene drugi in jih ta zazna.
		2	Manifestni konflikt	Manifestni konflikt vključuje uporabo ukrepov, ki še niso umeščeni med nasilne (verbalni pritisk, grožnja s silo ali vsiljevanje ekonomskih sankcij).
Nasilno	Srednja	3	Kriza	Kriza je napeta situacija, v kateri ena izmed strani uporablja nasilne ukrepe v posamičnih incidentih.
	Visoka	4	Resna kriza	Kot resna kriza se šteje konflikt, kjer se nasilni ukrepi ponavljajo na organiziran način.
		5	Vojna	Vojna je vrsta nasilnega konflikta, v katerem se nasilni ukrep uporablja nepretrgoma, na organiziran način. Strani v konfliktu izvajajo razširjene ukrepe, ki so odvisni od posamezne situacije. Posledice uničenja so ogromne in dolgotrajne.

Vir: Heidelberger Institut für Internationale Konfliktforschung (2009).